

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

**BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
W 2016 R.**

*BUDGETS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS
IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP
IN 2016*

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

POZNAŃ 2017

KOMITET REDAKCYJNY URZĘDU STATYSTYCZNEGO W POZNANIU **EDITORIAL BOARD OF STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ**

Przewodniczący **President**

Jacek Kowalewski

Redaktor główny **Editor in chief**

Tomasz Klimanek

Członkowie **Members**

Monika Dybizbańska, Małgorzata Gniot, Ewa Kowalka, Kazimierz Kruszka, Anna Łukarska, Monika Natkowska, Arleta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Dorota Stachowiak, Justyna Szymańska

Sekretarz **Secretary**

Emilia Bogacka

Publikacja przygotowana w Dziale Opracowań Zbiorczych w Wielkopolskim Ośrodku Badań Regionalnych przez Zespół w składzie: *Publication was prepared in Division of Aggregate Studies in Regional Surveys Centre of Wielkopolska by group consisting of:*

Agnieszka Bieniek, Marta Kowalczyk, Ewa Kowalka, Katarzyna Piętak, Maciej Pilarski, Leszek Siwka

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego **When publishing data of Statistical Office – please indicate source**

ISSN 2084-025X

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

ul. Wojska Polskiego 27/29, 60-624 POZNAŃ

Kontakt: tel. 61 27 98 200,

Contact fax 61 27 98 100

e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl

Adres w Internecie: <http://poznan.stat.gov.pl>

Internet address

Cena 18,00 zł

Price

PRZEDMOWA

Publikacja *Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2016 r.* zawiera szeroki zestaw informacji o dochodach i wydatkach gmin, powiatów i miast na prawach powiatu oraz o budżecie województwa.

Ujęte w tablicach wyniki pokazują wielkość i strukturę budżetów oraz ich zróżnicowanie wynikające z odmiennego podziału zadań realizowanych na różnych szczeblach samorządu terytorialnego. Dane o dochodach i wydatkach budżetów są prezentowane w wartościach bezwzględnych, a także w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Część tabelaryczną opracowania otwierają tablice przeglądowe zawierające wybrane dane o budżetach jednostek samorządu terytorialnego województwa wielkopolskiego w roku 2016. Informacje o województwie ukazano na tle wielkości krajowych oraz w odniesieniu do innych województw. Podstawowe dane dla województwa przedstawiono w ujęciu retrospektywnym, pozwalającym na śledzenie zmian od 2005 r., a na poziomie gmin, powiatów i miast na prawach powiatu zaprezentowano dynamikę zmian w stosunku do poprzedniego roku. W tej części opracowania dokonano ponadto uszeregowania jednostek samorządu terytorialnego ze względu na wybrane cechy. Bardziej szczegółowe dane o dochodach i wydatkach budżetowych znajdują się w tablicach opracowanych osobno dla każdej kategorii jednostek samorządu terytorialnego.

Dopełnieniem części tabelarycznej jest komentarz stanowiący syntezę wyników zebranych i uporządkowanych w tablicach. Całość opracowania wzbogaca graficzna ilustracja niektórych cech i zjawisk oraz dostrzeżonych prawidłowości i tendencji.

Polecając uwadze Państwa publikację *Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2016 r.*, mam nadzieję, że spełni ona oczekiwania Czytelników i zachęci do dalszej analizy tej tematyki.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Poznaniu

Jacek Kowalewski

PREFACE

The present publication entitled Budgets of local government units in Wielkopolskie Voivodship in 2016 provides a wide range of information about revenue and expenditure of local government at different administrative levels, i.e. gminas, powiats, cities with powiat status, and about the voivodship budget as a whole.

Data presented in the tables show the size and structure of budgets and their variation resulting from different tasks assigned to local government units at different levels of the administrative division. Information about revenue and expenditure is presented in absolute terms as well as per capita terms.

The tabulated data section begins with overview tables containing selected information about budgets of local government units in Wielkopolskie Voivodship in 2016. Information about voivodship is compared with corresponding data for the whole country and the other voivodships. Thanks to the inclusion of retrospective data about basic indicators, it is possible to track changes since 2005 for the whole voivodship; at the level of gminas, powiats, cities with powiat status, current data are compared with data for the previous year. This section of the publication also includes lists of local government units arranged by selected variables. More detailed data about budget revenue and expenditure can be found in tables, where information about different categories of local government units is presented separately.

Tabulated data are accompanied by commentary providing a synthetic overview of the results collected and arranged in the tables. The publication is enhanced by the presence of charts and diagrams, which illustrate some variables and phenomena and help to identify trends and patterns.

I recommend the present publication entitled Budgets of local government units in Wielkopolskie Voivodship in 2016 in the hope that it will meet readers' expectations and encourage them to explore the topic further.

*Director
of the Statistical Office in Poznań*

Jacek Kowalewski

SPIS RZECZY

Przedmowa.....
Objaśnienia znaków umownych.....
Skróty.....
Uwagi ogólne.....
Wyniki badań – synteza.....

CONTENTS

	Str. <u>Page</u>
<i>Preface</i>	3–4
<i>Symbols</i>	8
<i>Abbreviations</i>	8
<i>General notes</i>	9
<i>Results of surveys – synthetic</i>	12

SPIS TABLIC

TABLICE PRZEGLĄDOWE

Budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa wielkopolskiego w 2016 r.
Budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa wielkopolskiego w latach 2005–2016
Budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa wielkopolskiego na tle kraju w 2016 r.
Budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa wielkopolskiego na tle pozostałych województw w 2016 r.
Uszeregowanie gmin województwa wielkopolskiego według wybranych składników ich budżetów w 2016 r.
Uszeregowanie powiatów województwa wielkopolskiego według wybranych składników ich budżetów w 2016 r.
Uszeregowanie miast na prawach powiatu województwa wielkopolskiego według wybranych składników ich budżetów w 2016 r.

BUDŻETY GMIN

Dochody budżetów gmin według rodzajów w 2016 r.
Dochody własne budżetów gmin w 2016 r.
Dochody budżetów gmin według działów w 2016 r.
Wydatki budżetów gmin według rodzajów w 2016 r.
Wydatki budżetów gmin według działów w 2016 r.
Wynik finansowy budżetów gmin w 2016 r.
Dochody i wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2016 r.

BUDŻETY POWIATÓW

Dochody budżetów powiatów według rodzajów w 2016 r.
Dochody własne budżetów powiatów w 2016 r.
Dochody budżetów powiatów według działów w 2016 r.
Wydatki budżetów powiatów według rodzajów w 2016 r.
Wydatki budżetów powiatów według działów w 2016 r.
Wynik finansowy budżetów powiatów w 2016 r.
Dochody i wydatki budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2016 r.

LIST OF TABLES

REVIEW TABLES

	Tabl. <u>Table</u>
<i>Budgets of local government units of Wielkopolskie Voivodship in 2016</i>	I
<i>Budgets of local government units of Wielkopolskie Voivodship in 2005–2016</i>	II
<i>Budgets of local government units of Wielkopolskie Voivodship against the background of Poland in 2016</i>	III
<i>Budgets of local government units of Wielkopolskie Voivodship against the background of other voivodships in 2016</i>	IV
<i>Arrangement of gminas of Wielkopolskie Voivodship by selected components of their budgets in 2016</i>	V
<i>Arrangement of powiats of Wielkopolskie Voivodship by selected components of their budgets in 2016</i>	VI
<i>Arrangement of cities with powiat status of Wielkopolskie Voivodship by selected components of their budgets in 2016</i>	VII

GMINAS BUDGETS

<i>Revenue of gminas budgets by types in 2016</i>	1
<i>Own revenue of gminas budgets in 2016</i>	2
<i>Revenue of gminas budgets by divisions in 2016</i>	3
<i>Expenditure of gminas budgets by types in 2016</i>	4
<i>Expenditure of gminas budgets by divisions in 2016</i>	5
<i>Financial result of gminas budgets in 2016</i>	6
<i>Revenue and expenditure of gminas budgets per capita in 2016</i>	7

POWIATS BUDGETS

<i>Revenue of powiats budgets by types in 2016</i>	8
<i>Own revenue of powiats budgets in 2016</i>	9
<i>Revenue of powiats budgets by divisions in 2016</i>	10
<i>Expenditure of powiats budgets by types in 2016</i>	11
<i>Expenditure of powiats budgets by divisions in 2016</i>	12
<i>Financial result of powiats budgets in 2016</i>	13
<i>Revenue and expenditure of powiats budgets per capita in 2016</i>	14

BUDŻETY MIAST NA PRAWACH POWIATU

CITIES WITH POWIAT STATUS BUDGETS

Dochody budżetów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2016 r.	<i>Revenue of cities with powiat status budgets by types in 2016</i>	15
Dochody własne budżetów miast na prawach powiatu w 2016 r.	<i>Own revenue of cities with powiat status budgets in 2016</i>	16
Dochody budżetów miast na prawach powiatu według działów w 2016 r.	<i>Revenue of cities with powiat status budgets by divisions in 2016</i>	17
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2016 r.	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets by types in 2016</i>	18
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu według działów w 2016 r.	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets by divisions in 2016</i>	19
Wynik finansowy budżetów miast na prawach powiatu w 2016 r.	<i>Financial result of cities with powiat status budgets in 2016</i>	20
Dochody i wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2016 r.	<i>Revenue and expenditure of cities with powiat status budgets per capita in 2016</i>	21

BUDŻET WOJEWÓDZTWA

VOIVODSHIP BUDGET

Dochody budżetu województwa według rodzajów w 2016 r.	<i>Revenue of voivodship budget by types in 2016</i>	22
Dochody własne budżetu województwa w 2016 r.	<i>Own revenue of voivodship budget in 2016</i>	23
Dochody budżetu województwa według działów w 2016 r.	<i>Revenue of voivodship budget by divisions in 2016</i>	24
Wydatki budżetu województwa według rodzajów w 2016 r.	<i>Expenditure of voivodship budget by types in 2016</i>	25
Wydatki budżetu województwa według działów w 2016 r.	<i>Expenditure of voivodship budget by divisions in 2016 ...</i>	26
Wynik finansowy budżetu województwa w 2016 r.	<i>Financial result of voivodship budget in 2016</i>	27
Dochody i wydatki budżetu województwa w 2016 r.	<i>Revenue and expenditure of voivodship budget in 2016</i>	28

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Str. Page
1. Podział terytorialny województwa wielkopolskiego	<i>Territorial division of Wielkopolskie Voivodship.....</i>	21
2. Struktura dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim według kategorii jednostek samorządu terytorialnego (2010, 2015, 2016)	<i>Structure of revenue of local government units in Wielkopolskie Voivodship by category of local government units (2010, 2015, 2016)</i>	22
3. Struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim według kategorii jednostek samorządu terytorialnego (2010, 2015, 2016)	<i>Structure of expenditure of local government units in Wielkopolskie Voivodship by category of local government units (2010, 2015, 2016)</i>	22
4. Struktura dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2016 r.	<i>Structure of revenue of local government units budgets by types in 2016</i>	23
5. Struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2016 r.	<i>Structure of expenditure of local government units budgets by types in 2016</i>	23
6. Środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (2010, 2015, 2016)	<i>European Union funds for the financing of EU programmes and projects (2010, 2015, 2016)</i>	24
7. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według wybranych działów w % wydatków ogółem w 2016 r.	<i>Expenditure of local government units budgets by selected divisions in % of total expenditure in 2016</i>	24
8. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2010, 2015, 2016) ...	<i>Revenue and expenditure of local government units budgets per capita (2010, 2015, 2016)</i>	25
9. Wynik finansowy budżetów jednostek samorządu terytorialnego (2010, 2015, 2016)	<i>Financial result of local government units budgets (2010, 2015, 2016)</i>	25
10. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca według województw w 2016 r.	<i>Revenue of local government units budgets per capita by voivodships in 2016</i>	26
11. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca według województw w 2016 r.	<i>Expenditure of local government units budgets per capita by voivodships in 2016</i>	26
12. Dochody i wydatki budżetów gmin według typu gminy (2010, 2015, 2016)	<i>Revenue and expenditure of gminas budgets by type of gmina (2010, 2015, 2016)</i>	27
13. Dochody i wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca według typu gminy (2010, 2015, 2016)	<i>Revenue and expenditure of gminas budgets per capita by type of gmina (2010, 2015, 2016)</i>	27
14. Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2016 r. ...	<i>Revenue of gminas budgets per capita in 2016</i>	28
15. Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2016 r. ...	<i>Expenditure of gminas budgets per capita in 2016</i>	29
16. Wynik finansowy budżetów gmin (2015, 2016)	<i>Financial result of gminas budgets (2015, 2016)</i>	30
17. Struktura dochodów budżetów powiatów według rodzajów w 2016 r.	<i>Structure of revenue of powiats budgets by types in 2016</i>	31
18. Struktura wydatków budżetów powiatów według rodzajów w 2016 r.	<i>Structure of expenditure of powiats budgets by types in 2016</i>	32
19. Struktura wydatków budżetów powiatów według działów w 2016 r.	<i>Structure of expenditure of powiats budgets by divisions in 2016</i>	33
20. Zmiany w dochodach i wydatkach budżetów powiatów w 2016 r.	<i>Changes in revenue and expenditure of powiats budgets in 2016</i>	33
21. Dochody, wydatki i wynik finansowy budżetów powiatów oraz miast na prawach powiatu w 2016 r.	<i>Revenue, expenditure and financial result of powiats budgets and cities with powiat status budgets in 2016</i>	34
22. Struktura dochodów budżetów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2016 r.	<i>Structure of revenue of cities with powiat status budgets by types in 2016</i>	35
23. Struktura wydatków budżetów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2016 r.	<i>Structure of expenditure of cities with powiat status budgets by types in 2016</i>	36
24. Struktura wydatków budżetów miast na prawach powiatu według działów w 2016 r.	<i>Structure of expenditure of cities with powiat status budgets by divisions in 2016</i>	36

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska	(-)	-	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
„W tym” ”Of which”		-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(,)	-	<i>used in figures presents decimal point.</i>

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	dok.	=	dokończenie
thous.	=	<i>thousand</i>	cont.	=	<i>continued</i>
mln	=	milion <i>million</i>	nr (Nr)	=	numer
			No.	=	<i>number</i>
zł	=	złoty	poz.	=	pozycja
zł	=	<i>zloty</i>	tabl.	=	tablica <i>table</i>
p.proc.	=	punkt procentowy			
pp	=	<i>percentage point</i>	r.	=	rok
cd.	=	ciąg dalszy	ryc.	=	rycina
cont.	=	<i>continued</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw

UWAGI OGÓLNE

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 XI 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, z późniejszymi zmianami), w latach 2006–2009 ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (tekst jednolity; Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późniejszymi zmianami), a od 2010 r. – ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 814 i 486, z późniejszymi zmianami) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz. U. 2016 poz. 198, z późniejszymi zmianami).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego (z uwzględnieniem środków na finansowanie programów i projektów unijnych) oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również samorządowych zakładów budżetowych.

GENERAL NOTES

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining the above mentioned processes in 2005 was provided by the Law on Public Finances, dated 26 XI 1998 (unified text: Journal of Laws 2003 No. 15, item 148, with later amendments), and in 2006–2009 provided the Law on Public Finances, dated 30 VI 2005 (unified text: Journal of Laws No. 249, item 2104, with later amendments), and since 2010 – the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (unified text: Journal of Laws 2016 item 1870, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments). With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8 III 1990, the Law on Powiat Local Government, dated 5 VI 1998, the Law on Voivodship Local Government, dated 5 VI 1998 (unified text: Journal of Laws 2016 items 446, 814 and 486, with later amendments) as well as the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (unified text: Journal of Laws 2016 item 198, with later amendments).

2. The presented data include information regarding revenue and expenditure of the budgets of local government units (taking into funds for financing of EU programmes and projects) as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances.

City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure. The above note concerns also local government budgetary establishment.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy – określające rodzaj działalności, oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 1053).

Prezentowane dane w zakresie dochodów i wydatków według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

5. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbowa,
 - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200, 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625), według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053),
 - c) otrzymane z funduszy celowych,
 - d) pozostałe dotacje, w tym dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053).

The presented data on revenue and expenditure by divisions cover all the paragraphs of revenue/expenditure realized in that division.

5. Budget revenue of local government units comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
 - c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
 - d) funds for additional financing of own tasks from other sources;
- 2) grants:
 - a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - b) provided under programmes financed with the European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200, 620 and since 2015 – 205 and 625), according to the detailed classification of incomes, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources, according to regulation of the Minister of Finance dated 2 III 2010 (Journal of Laws 2014 item 1053),
 - c) received from appropriated funds,
 - d) other grants, of which targeted grants for tasks realized on the basis of agreements between local government units;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego, w tym wypłaty z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

8. Przy przeliczaniu dochodów i wydatków na 1 mieszkańca przyjęto liczbę ludności w dniu 30 VI.

9. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

10. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

- *expenditure on wages and salaries (including derivatives),*
- *expenditure on the purchase of materials and services,*
- *grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,*
- *expenditure on public debt servicing, of which payments related to granting endorsements and guarantees.*

7. *Information concerning budgets of local government units is compiled on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.*

8. *When computing per capita revenue and expenditure, the population on 30 VI was adopted.*

9. *Due to the electronic mode of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the “total” field.*

10. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

Budżety jednostek samorządu terytorialnego

W 2016 r. w województwie wielkopolskim **łącznie dochody jednostek samorządu terytorialnego** wyniosły 18781,3 mln zł i były o 11,8% wyższe od uzyskanych w 2015 r. *W kraju dochody ogółem zwiększyły się w skali roku o 7,4%*. Dochody jednostek samorządu terytorialnego województwa stanowiły 8,8% wszystkich dochodów jednostek samorządu terytorialnego w kraju (8,4% w 2015 r.).

Ponad połowę dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r. zrealizowały gminy (57,1% wobec 52,9% w 2015 r.). W strukturze dochodów budżetowych zmniejszył się udział budżetów miast na prawach powiatu (z 26,8% do 24,3%), budżetów powiatów (z 13,7% w 2015 r. do 12,8% w 2016 r.) i budżetu samorządu województwa (z 6,6% do 5,8%).

W 2016 r. jednostki samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim uzyskały łącznie **dochody własne** w kwocie 9492,0 mln zł (tj. o 6,7% wyższe niż przed rokiem; *w kraju o 3,1% wyższe*), które stanowiły 50,5% dochodów ogółem. W strukturze dochodów własnych największy udział w 2016 r. miały m.in. wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (39,2% wobec 38,1% przed rokiem), podatek od nieruchomości (21,3% wobec 21,8%) i wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (8,7% wobec 8,3%). W skali roku spośród wymienionych najbardziej zwiększyły się wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych o 12,0% (w 2015 r. były one o 17,9% większe niż w 2014 r.). *W kraju odnotowano wzrost wpływów z podatku od osób prawnych o 5,2%*. W mniejszym stopniu wzrosły wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (o 9,8%; o 9,4% w 2015 r.), *w kraju odnotowano wzrost o 7,9%*. Dochody z podatku od nieruchomości zwiększyły się, podobnie jak przed rokiem, o 4,1%. *W kraju wykonanie dochodów z tego tytułu było wyższe o 3,0%*.

Jednostkom samorządu terytorialnego przekazano środki z tytułu **subwencji ogólnej** z budżetu państwa w kwocie 4669,7 mln zł (tj. 24,9% dochodów ogółem), czyli o 3,6% więcej niż w 2015 r., oraz **dotacje** – 4619,7 mln zł (tj. 24,6%), czyli o 36,0% więcej niż przed rokiem. *W kraju wartość subwencji ogólnej wzrosła o 3,3%, a dotacji – o 22,0%*. W skali roku udział subwencji w strukturze dochodów ogółem zmniejszył się o 1,9 p.proc., a udział dotacji wzrósł o 4,4 p.proc.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2016 r. były wyższe o 12,7% w porównaniu z wydatkami zrealizowanymi w 2015 r. i wyniosły 18222,9 mln zł. *W kraju wydatki ogółem w skali roku wzrosły o 4,9%*. Zagregowane wydatki jednostek samorządu terytorialnego województwa stanowiły 8,8% łącznych wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w kraju. Zwiększyły się wydatki budżetów gmin (o 21,3%), miast na prawach powiatu (o 5,4%) oraz powiatów (o 3,9%), natomiast zmniejszyły się wydatki budżetu województwa (o 8,5%).

W strukturze wydatków ogółem największy udział miały wydatki budżetów gmin (57,2% w 2016 r. wobec 53,2% w 2015 r.). Zmniejszył się udział wydatków miast na prawach powiatu (z 26,4% do 24,7%), powiatów (z 14,0% do 12,9%) oraz samorządu województwa (z 6,4% do 5,2%).

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego są **wydatki bieżące**. W 2016 r. osiągnęły one kwotę 15631,1 mln zł i stanowiły 85,8% wydatków ogółem. W skali roku łączne wydatki bieżące wzrosły o 17,1% (*w kraju o 14,2%*), czyli więcej niż w roku poprzednim (o 2,0%; *w kraju o 1,6%*).

Na **wydatki majątkowe** jednostki samorządu terytorialnego w 2016 r. przeznaczyły 2591,8 mln zł, tj. o 8,0% mniej niż w 2015 r. (*w kraju mniej o 33,0%*). Największy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem odnotowano w samorządzie województwa (25,7% wobec 32,5% w 2015 r.), a najmniejszy w gminach (12,6% wobec 14,9%). Udział zagregowanych wydatków majątkowych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego ukształtował się na poziomie 14,2%, tj. niższym od osiągniętego w 2015 r. (17,4%).

W 2016 r. w województwie wielkopolskim budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się łączną **nadwyżką** w wysokości 558,5 mln zł, która była jednak mniejsza niż w 2015 r., kiedy poziom uzyskanych dochodów przekroczył wydatkowane środki o 634,4 mln zł. W 2016 r. łączną nadwyżkę odnotowano we wszystkich budżetach jednostek samorządu terytorialnego: gmin (304,1 mln zł), województwa (136,4 mln zł), miast na prawach powiatu (63,1 mln zł) oraz powiatów (54,8 mln zł). Udział nadwyżki w dochodach budżetu województwa wyniósł 12,5%, gmin – 2,8%, powiatów – 2,3%, a miast na prawach powiatu – 1,4%.

W 2016 r. w województwie wielkopolskim 205 jednostek samorządu terytorialnego (na 258 łącznie) osiągnęło nadwyżkę budżetową, a w 53 odnotowało deficyt (w 2015 r. było to odpowiednio 207 i 51). Wśród tych, które wypracowały nadwyżkę budżetową, najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o relacji nadwyżki do wykonanych dochodów poniżej 5%. Ich udział w grupie wszystkich jednostek z nadwyżką budżetową wyniósł 61,5%. Udział jednostek wykazujących nadwyżkę budżetową, która stanowiła od 5% do 10% zrealizowanych dochodów, kształtował się na poziomie 31,7%, a w przedziale powyżej 10% znajdowało się 6,8% ogółu takich jednostek. W grupie jednostek samorządu terytorialnego z deficytem budżetowym najwięcej (81,1%) było takich, gdzie stosunek deficytu do dochodów nie przekraczał 5%.

Budżety gmin

W 2016 r. w województwie wielkopolskim **łącznie dochody gmin** (bez 4 gmin mających również status miast na prawach powiatu) wyniosły 10725,7 mln zł i w porównaniu z 2015 r. były wyższe o 20,8% (*w kraju o 16,1%*). Największy udział (50,6%) w dochodach gmin ogółem miały dochody gmin miejsko-wiejskich (93 jednostki, tj. 41,9% ogółu gmin). Udział dochodów gmin wiejskich (114 jednostek, tj. 51,4%) wyniósł 34,7%, a gmin miejskich (15 jednostek, tj. 6,8%) – 14,7%. *W kraju największy udział (43,7%) odnotowano w przypadku gmin wiejskich, które stanowiły 64,6% ogółu gmin.*

W 2016 r. 46,4% dochodów ogółem gmin stanowiły **dochody własne** (*w kraju 44,3%*), które zrealizowano w kwocie 4980,6 mln zł, tj. o 5,4% większej niż w 2015 r. (*w kraju o 3,6% większej*). W 71 gminach udział dochodów własnych był większy od średniej dla województwa, a największy zaobserwowano w gminach: Suchy Las (73,5%), Tarnowo Podgórne (72,1%), Kórnik (69,3%) Powidz (67,4%), Puszczykowo (66,8%) oraz Przykona (66,0%). Najmniejszym udziałem dochodów własnych charakteryzowały się gminy: Skulsk (19,6%), Przedecz (20,8%) i Chocz (20,9%).

Największą część dochodów własnych gmin stanowił podatek dochodowy od osób fizycznych (37,8%; *w kraju 36,8%*), z którego wpływy w 2016 r. wyniosły 1882,8 mln zł i były o 10,4% wyższe niż przed rokiem (*w kraju o 8,7%*). W strukturze dochodów własnych gmin istotną pozycję zajmuje także podatek od nieruchomości (29,7%; *28,0% w kraju*). Dochody z tego tytułu wyniosły 1480,9 mln zł i w porównaniu z 2015 r. wzrosły o 5,4% (*w kraju o 3,3%*).

W 2016 r. zaobserwowano większe niż przed rokiem wpływy¹ z opłaty eksploatacyjnej (o 39,7%), podatku leśnego (o 28,2%), podatku dochodowego od osób prawnych (o 15,1%), podatku od spadków i darowizn (o 14,8%) oraz podatku od czynności cywilnoprawnych (o 14,6%). W skali roku zmniejszyły się wpływy m.in. z podatku rolnego (o 4,3%) i opłaty targowej (o 4,2%).

Dochody gmin z tytułu **dotacji** w 2016 r. wyniosły 3082,7 mln zł i zwiększyły się w skali roku blisko 2-krotnie² (w kraju wzrost o 62,2%). Dotacje kształtowały się na poziomie 28,7% dochodów ogółem wobec 18,1% w 2015 r. (w kraju 29,8% wobec 21,3%). Dominujący udział, tj. 84,2% ogólnej kwoty dotacji, miały dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej w wysokości 2596,0 mln zł, tj. prawie 3-krotnie wyższej niż w 2015 r. Największy udział dotacji w dochodach ogółem zaobserwowano w gminach: Chodów (42,2%), Czermin (39,9%) oraz Przedecz (38,8%).

W 2016 r. gminy w województwie wielkopolskim otrzymały z budżetu państwa **subwencję ogólną** w wysokości 2662,4 mln zł, tj. o 4,6% więcej niż w 2015 r. (w kraju więcej o 3,7%). Udział subwencji ogólnej w strukturze dochodów ogółem wyniósł 24,8% (w kraju 25,9%), z czego w gminach miejskich – 19,2%, miejsko-wiejskich – 24,0% i wiejskich – 28,4%. Główną pozycją subwencji ogólnej jest część oświatowa, która w 2016 r. stanowiła 19,6% dochodów ogółem. Największy udział subwencji ogólnej w dochodach ogółem odnotowano w gminach: Grodziec (45,6%), Kawęczyn (43,8%), Skulsk (43,8%), Rzgów (43,0%) i Mycielin (43,0%).

W 2016 r. w województwie wielkopolskim **dochody ogółem na 1 mieszkańca gmin** wyniosły 3982 zł (wobec 3944 zł w kraju), tj. o 675 zł więcej (o 20,4%) niż przed rokiem. **Dochody własne na 1 mieszkańca** ukształtowały się na poziomie 1849 zł (o 5,1% wyższym niż w 2015 r.) i były wyższe niż przeciętnie w kraju (1749 zł).

W 2016 r. najwyższe dochody ogółem na 1 mieszkańca miały gminy wiejskie (4187 zł wobec 3494 zł w 2015 r.). Były one większe o 6,5% od dochodów na 1 mieszkańca gmin miejsko-wiejskich (3931 zł wobec 3248 zł przed rokiem) i o 12,6% od dochodów na 1 mieszkańca gmin miejskich (3719 zł wobec 3105 zł). Najwyższe dochody na 1 mieszkańca uzyskały gminy: Tarnowo Podgórne (7352 zł), Suchy Las (7308 zł), Przykona (7273 zł) oraz Kleczew (6079 zł). Wśród gmin miejskich najwyższe dochody na 1 mieszkańca zaobserwowano w Czarnkowie (4293 zł), a najniższe w Słupcy (3366 zł). W grupie gmin miejsko-wiejskich najwyższe dochody uzyskała gmina Kleczew (6079 zł), a najniższe gmina Golina (3437 zł). Wśród gmin wiejskich najwyższe dochody odnotowano w Tarnowie Podgórnym (7352 zł), a najniższe w Olszówce (3398 zł). Dochód na 1 mieszkańca wyższy niż przeciętny w województwie miało 95 spośród 222 gmin.

Wydatki gmin (z wyłączeniem 4 gmin mających również status miast na prawach powiatu) w województwie wielkopolskim w 2016 r. zamknęły się kwotą 10421,6 mln zł i były o 21,3% wyższe niż w 2015 r. (w kraju o 14,2%). Połowę wydatków ogółem (50,5%) stanowiły wydatki gmin miejsko-wiejskich. Udział wydatków gmin wiejskich wyniósł 34,6%, a gmin miejskich – 14,9%. *W kraju największy udział w wydatkach miały wydatki gmin wiejskich (43,6%).*

¹ W wyniku wejścia w życie 1 stycznia 2016 r. przepisów ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1045) do budżetów gmin wpłynęły dodatkowe środki finansowe. Wprowadzono m.in. zmiany w podatku leśnym (likwidacja preferencyjnej stawki podatku leśnego dla lasów ochronnych), podatku od spadków i darowizn (objęcie podatkiem także nieodpłatnego nabycia własności rzeczy albo jej części poprzez niektórych dotychczasowych współwłaścicieli na dalszą współwłasność) oraz podatku od czynności cywilnoprawnych (objęcie podatkiem odpłatnego częściowego zniesienia współwłasności).

² Na wzrost wartości dotacji istotny wpływ miała realizacja przez gminy wypłat świadczenia wychowawczego wprowadzonego ustawą o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195). Realizowanie zadań związanych ze świadczeniem wychowawczym jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Świadczenie wychowawcze i koszty jego obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

Głównym obciążeniem budżetów gminnych są **wydatki bieżące**. W 2016 r. ich kwota (9106,5 mln zł) stanowiła 87,4% wydatków ogółem. W skali roku udział ten zwiększył się o 2,3 p.proc. w wyniku szybszego wzrostu wydatków bieżących niż wydatków ogółem (odpowiednio o 24,6% i 21,3%). *W kraju udział wydatków bieżących kształtował się na nieco wyższym poziomie i wyniósł 88,8%*. W strukturze wydatków bieżących prawie 2-krotnie wzrósł udział świadczeń na rzecz osób fizycznych (z 15,9% do 29,7%), co jest spowodowane wypłatami świadczeń wychowawczych w związku z realizacją ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Obniżył się natomiast udział wydatków na wynagrodzenia i pochodnych od wynagrodzeń (z 45,5% w 2015 r. do 37,8% w 2016 r.), wydatków na zakup materiałów i usług (z 22,5% do 19,1%), dotacji (z 8,7% do 7,7%) oraz wydatków na obsługę długu publicznego (z 1,0% do 0,7%).

Wydatki majątkowe gmin w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniosły 1351,1 mln zł i były o 2,4% większe niż przed rokiem (*w kraju mniejsze o 24,4%*). Zdecydowaną większość (94,4%) wydatków majątkowych gminy przeznaczały na inwestycje. W 2016 r. poziom wydatków inwestycyjnych osiągnął 1241,3 mln zł i w skali roku nieznacznie wzrósł (o 0,5%; *w kraju spadek o 25,1%*). Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem oscylował pomiędzy 1,8% w Obrzycku a 29,0% w Komornikach, przy średniej dla województwa 11,9% i *kraju 10,8%*. Odsetek wydatków na inwestycje przekroczył przeciętną dla województwa w 73 gminach, a średnią krajową w 93 gminach (przed rokiem odpowiednio 78 i 52).

Najwięcej środków z budżetów gmin województwa wielkopolskiego przeznaczono na: oświatę i wychowanie (33,9%), pomoc społeczną (28,4%), administrację publiczną (8,5%), transport i łączność (7,5%) oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (6,4%). W 2016 r. wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 3531,5 mln zł i w skali roku wzrosły o 3,4% (*w kraju o 2,5%*). Wydatki w zakresie pomocy społecznej zamknęły się w kwocie 2961,8 mln zł, czyli ponad 2-krotnie większej niż przed rokiem (*w kraju 2-krotnie większej*). Na administrację publiczną wydano 887,8 mln zł, czyli o 2,6% więcej niż w roku poprzednim (*w kraju o 1,7% więcej*). Wydatki przeznaczone na transport i łączność wyniosły 783,6 mln zł, tj. o 12,1% więcej niż w 2015 r. (*w kraju o 1,7% mniej*), a na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska – 669,2 mln zł, tj. o 4,6% więcej niż w 2015 r. (*w kraju o 15,8% mniej*).

Wydatki ogółem na 1 mieszkańca gmin w województwie wielkopolskim w 2016 r. ukształtowały się na poziomie 3869 zł i były o 670 zł większe niż w 2015 r. i o 66 zł większe niż przeciętnie w kraju. Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w gminach wiejskich (średnio 4053 zł wobec 3329 zł przed rokiem); były one o 395 zł większe niż wydatki w gminach miejskich (3658 zł wobec 3026 zł) i o 238 zł większe niż w gminach miejsko-wiejskich (3815 zł wobec 3168 zł). W grupie gmin miejskich najwyższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w Obrzycku (4242 zł), a najniższe w Chodzieży (3180 zł). Spośród gmin miejsko-wiejskich najwięcej na 1 mieszkańca wydano w gminie Kleczew (5662 zł), a najmniej w gminie Miłosław (3297 zł). Wśród gmin wiejskich najwyższe wydatki na 1 mieszkańca poniosła gmina Suchy Las (7288 zł), a najniższe gmina Krzemieniewo (3189 zł).

W 2016 r. w województwie wielkopolskim gminy przeznaczyły na **inwestycje** średnio 461 zł na 1 mieszkańca, tj. nieznacznie więcej niż w 2015 r. (460 zł). *W kraju przeciętne wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca wyniosły 413 zł wobec 550 zł przed rokiem*. W 76 gminach (34,2% jednostek) wydatki na inwestycje były wyższe niż przeciętnie w województwie, a w 91 (41,0%) wyższe niż średnio w kraju. Największe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2016 r. wykazała gmina Tarnowo Podgórne (1721 zł), a najmniej gmina Obrzycko (74 zł).

W 2016 r. w 78,8% gminach województwa łączna kwota uzyskanych dochodów przeważała nad wydatkami budżetowymi. W budżetach gminnych wykazano **nadwyżkę**, która wyniosła 304,1 mln zł. **Nadwyżka budżetowa na 1 mieszkańca** ukształtowała się na poziomie 113 zł wobec 108 zł w 2015 r. Wśród 175 gmin, które wypracowały nadwyżkę budżetową, najliczniejszą grupę (93,1%) stanowiły gminy o relacji wyniku do dochodów poniżej 10% (w tym 58,3% – poniżej 5%). Natomiast wśród 47 gmin, których budżety zamknęły się deficytem, 95,7% charakteryzowało się relacją wyniku do dochodów poniżej 10% (w tym 83,0% – poniżej 5%). Największą nadwyżkę budżetową wykazała gmina miejsko-wiejska Września (22,9 mln zł), a największy deficyt odnotowano w gminie wiejskiej Dopiewo (7,3 mln zł).

Budżety powiatów

Powiaty (bez miast na prawach powiatu) w województwie wielkopolskim w 2016 r. osiągnęły **łączne dochody** w wysokości 2405,1 mln zł. Stanowiły one 10,0% dochodów wszystkich powiatów w kraju i były wyższe o 4,6% (w kraju wyższe o 1,1%) w porównaniu z 2015 r.

W 2016 r. w budżetach wielkopolskich powiatów największy udział (41,2%) miała **subwencja ogólna** z budżetu państwa, która wyniosła 990,2 mln zł, tj. o 0,4% więcej niż przed rokiem (w kraju o 1,8%). Na część oświatową przeznaczono 816,9 mln zł, tj. 82,5% subwencji ogólnej i 34,0% dochodów ogółem (w kraju odpowiednio 76,5% i 32,7%). Subwencja ogólna przekroczyła poziom połowy dochodów ogółem w trzech powiatach: złotowskim (56,5%), wągrowieckim (55,2%) i krotoszyńskim (51,4%).

W 2016 r. powiaty zrealizowały **dochody własne** w kwocie 964,1 mln zł, tj. o 11,2% wyższej (w kraju wyższej o 6,7%) niż w 2015 r. W budżetach powiatów dochody z tego tytułu stanowiły 40,1% dochodów ogółem (w kraju 35,4%). Największy udział dochodów własnych zanotowano w powiatach: poznańskim (66,9%), konińskim (51,4%) i średzkim (50,2%). W 25 powiatach wskaźnik ten nie osiągnął średniej dla województwa, a najniższą wartość przyjął w powiecie złotowskim (27,2%).

W 2016 r. w województwie wielkopolskim w strukturze dochodów własnych powiatów wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych stanowiły 53,0%, a pozostałe dochody (m.in. wpływy z usług, z opłaty komunikacyjnej, wpływy z opłaty eksploatacyjnej oraz wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych) – 40,7%. Mniejsze znaczenie miały wpływy z dochodów z majątku oraz podatku dochodowego od osób prawnych, których udział osiągnął odpowiednio 3,7% i 2,7%.

W 2016 r. powiaty województwa wielkopolskiego otrzymały **dotacje** w wysokości 450,8 mln zł, co stanowiło 18,7% dochodów ogółem (w kraju 21,9%). Dochody z tytułu dotacji zwiększyły się o 1,2% (w kraju spadek o 7,8%) w stosunku do 2015 r. W skali roku wzrosły dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego (o 29,5%) i dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (o 6,4%). Najbardziej zmniejszyły się natomiast dotacje w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (o 51,4%), dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych (o 33,8%) oraz dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej (o 17,8%). Na **dotacje** na zadania **inwestycyjne** przypadła kwota 103,9 mln zł, tj. o 6,4% mniejsza niż w 2015 r. (w kraju mniejsza o 29,1%). Dotacje na zadania inwestycyjne stanowiły 23,1% łącznych dotacji wobec 24,9% przed rokiem (w kraju 23,5% wobec 30,6%).

W 2016 r. **dochody powiatów na 1 mieszkańca** wyniosły średnio 893 zł wobec 856 zł przed rokiem. *W kraju dochody powiatów na 1 mieszkańca zwiększyły się z 917 zł w 2015 r. do 928 zł w 2016 r.* Dochody własne na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 358 zł, czyli o 35 zł wyższym niż w 2015 r. Największy dochód ogółem przypadł na 1 mieszkańca powiatu międzychodzkiego (1321 zł), a najmniejszy – powiatu kaliskiego (604 zł). Poziom dochodów niższy od średniej dla województwa odnotowano w 12 powiatach.

W 2016 r. **wydatki ogółem powiatów** (bez miast na prawach powiatu) zamknęły się kwotą 2350,3 mln zł, co w skali roku oznacza wzrost o 3,9% (*w kraju spadek o 0,6%*). W strukturze wydatków powiatów przeważały **wydatki bieżące**, które w 2016 r. wyniosły 2023,2 mln zł, czyli 86,1% wydatków ogółem. Na wynagrodzenia i ich pochodne przeznaczono 62,9% wydatków bieżących.

W 2016 r. **wydatki majątkowe** powiatów wyniosły 327,1 mln zł i zwiększyły się w skali roku o 16,3% (*w kraju spadek o 12,5%*), a ich udział w wydatkach ogółem wyniósł 13,9% (*w kraju 12,9%*). Wydatki majątkowe w większości (w 95,8%) przeznaczone zostały na realizację zadań inwestycyjnych. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem przyjął najwyższe wartości w powiatach: grodziskim (27,6%), konińskim (26,6%) i kaliskim (25,3%), podczas gdy w powiecie słupeckim oscylował wokół 2%.

W 2016 r. w strukturze działowej wydatków powiatów największy udział miały wydatki na: oświatę i wychowanie (31,8%), pomoc społeczną (15,5%), transport i łączność (12,9%) oraz administrację publiczną (12,3%). W odniesieniu do 2015 r. najbardziej wzrosły wydatki (biorąc pod uwagę ważniejsze działy) na transport i łączność (o 16,9%), pomoc społeczną (5,7%) oraz administrację publiczną (o 4,1%).

W 2016 r. średnie **wydatki powiatów na 1 mieszkańca** wyniosły 873 zł wobec 842 zł przed rokiem. *W kraju powiaty wydały przeciętnie na 1 mieszkańca więcej niż w województwie wielkopolskim (903 zł wobec 908 zł w 2015 r.).* Największą kwotę wydatków na 1 mieszkańca odnotowano w powiatach: międzychodzkiem (1262 zł), pleszewskim (1212 zł), ostrzeszowskim (1069 zł), jarocińskim (1048 zł), gostyńskim (1045 zł) i śremskim (1044 zł), podczas gdy w powiatach o najniższym poziomie wydatków były one 2-krotnie mniejsze (powiat kaliski – 547 zł oraz leszczyński – 610 zł).

W 2016 r. powiaty województwa wielkopolskiego przeznaczyły na **inwestycje** średnio 116 zł na 1 mieszkańca wobec 98 zł w 2015 r. *W kraju przeciętne wydatki inwestycyjne wyniosły 115 zł na 1 mieszkańca wobec 131 zł przed rokiem.* Największe wydatki na inwestycje w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniesiono w powiatach grodziskim (234 zł) oraz gostyńskim (232 zł), natomiast najmniejsze w słupeckim (15 zł) oraz czarnkowsko-trzcianeckim (28 zł).

W 2016 r. budżety wszystkich powiatów województwa wielkopolskiego łącznie zamknęły się **nadwyżką**, która wyniosła 54,8 mln zł. **Nadwyżka budżetowa na 1 mieszkańca** ukształtowała się na poziomie 20 zł wobec 14 zł przed rokiem. Ponad 80% powiatów (26 z 31) osiągnęło nadwyżkę budżetową. W większości (80,8%) z tych powiatów relacja wyniku do osiągniętych przez nie dochodów kształtowała się poniżej 5%. Wśród 5 powiatów, które wykazały niedobór budżetowy, 3 osiągnęły wynik w relacji do dochodów mniejszy od 5%. Największą nadwyżkę budżetową wykazał powiat kaliski (4,7 mln zł), a największy deficyt odnotowano w powiecie jarocińskim (4,1 mln zł).

Budżety miast na prawach powiatu

W 2016 r. w województwie wielkopolskim **łącznie dochody miast na prawach powiatu** (Kalisz, Konin, Leszno i Poznań) wyniosły 4562,6 mln zł i w porównaniu z 2015 r. były wyższe o 1,3% (*w kraju o 5,5%*). Stanowiły one 6,1% dochodów wszystkich miast na prawach powiatu w kraju.

W strukturze dochodów miast na prawach powiatu główną rolę (61,2%) odgrywają **dochody własne**, które w 2016 r. osiągnęły kwotę 2792,6 mln zł, tj. o 6,3% większą niż przed rokiem (*w kraju o 2,4% większą*). Udział dochodów własnych w dochodach ogółem dla poszczególnych miast na prawach powiatu wyniósł: 65,4% dla Poznania, 51,9% dla Konina, 50,3% dla Kalisza oraz 50,0% dla Leszna.

Na dochody własne składały się przede wszystkim wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych, które w 2016 r. wyniosły 1210,4 mln zł, tj. 43,3% dochodów własnych (*w kraju 40,7%*). Duży udział miały także wpływy z podatku od nieruchomości, które w wysokości 541,7 mln zł stanowiły 19,4% dochodów własnych (*w kraju 17,8%*). W skali roku wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych wzrosły o 8,8% (*w kraju o 7,1%*), a dochody z podatku od nieruchomości – o 0,6% (*w kraju o 2,6%*).

Budżety miast na prawach powiatu zasilane są również **subwencją ogólną** z budżetu państwa, która w 2016 r. zamknęła się kwotą 961,5 mln zł, czyli o 4,8% większą niż w 2015 r. (*w kraju o 4,3%*). Na zadania oświatowe przeznaczono 892,6 mln zł, czyli 92,8% subwencji ogólnej. Subwencja ogólna stanowiła 26,7% dochodów ogółem budżetu Leszna, 25,5% – Konina oraz 24,8% – Kalisza. Jedynie w Poznaniu udział subwencji ogólnej był mniejszy od średniej dla województwa (19,6%) i wyniósł 17,2%.

W ramach **dotacji** w 2016 r. miasta na prawach powiatu otrzymały 808,4 mln zł, tj. o 15,6% mniej niż przed rokiem (*w kraju wzrost o 18,2%*). Środki uzyskane z tego tytułu stanowiły 17,7% dochodów ogółem (*w kraju 18,9%*). Największy udział dotacji zanotowano w Kaliszu (22,6%), natomiast najmniejszy w Poznaniu (16,1%).

W 2016 r. średni **dochód ogółem na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu** województwa wielkopolskiego wyniósł 5818 zł i w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 108 zł. *W kraju przeciętny dochód na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu był nieco większy i ukształtował się na poziomie 5900 zł, tj. o 317 zł wyższym niż przed rokiem.* W województwie wielkopolskim największy dochód przypadł na 1 mieszkańca Poznania (6007 zł). W Koninie dochody na 1 mieszkańca wyniosły 5800 zł, w Kaliszu – 5220 zł, a w Lesznie – 5208 zł. Spadek tej kategorii dochodów zaobserwowano w Poznaniu (o 93 zł), a największy wzrost odnotowano w Kaliszu (o 670 zł) i Lesznie (o 666 zł). **Dochody własne na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu** zwiększyły się z 3331 zł w 2015 r. do 3561 zł w 2016 r. Najwyższe dochody własne na 1 mieszkańca odnotowano w Poznaniu (3929 zł).

W 2016 r. **wydatki ogółem miast na prawach powiatu** zamknęły się kwotą 4499,5 mln zł. W skali roku odnotowano ich wzrost o 5,4% (*w kraju o 3,0%*). W strukturze wydatków powiatów przeważały **wydatki bieżące**, które w 2016 r. wyniosły 3794,1 mln zł, czyli 84,3% wydatków ogółem (*w kraju 88,1%*). Istotną część wydatków bieżących (38,9%) stanowiły wynagrodzenia i ich pochodne. Na **wydatki majątkowe** miasta na prawach powiatu przeznaczyły łącznie 705,3 mln zł, czyli o 22,8% mniej niż w 2015 r. (*w kraju spadek o 33,6%*). Środki te wydatkowano niemal w całości (95,9%) na zadania inwestycyjne. Udział nakładów na inwestycje w wydatkach ogółem wyniósł 15,0% wobec 20,6% przed rokiem (*w kraju 10,7% wobec 17,5%*). Największy udział wydatków inwestycyjnych odnotowano w Poznaniu (17,5%), natomiast najmniejszy w Koninie (5,9%).

W 2016 r. z budżetów miast na prawach powiatu najwięcej środków wydatkowano na następujące działy: oświata i wychowanie (30,6%), transport i łączność (23,0%), pomoc społeczna (17,5%), administracja publiczna (5,7%) oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska (4,3%). Wśród ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej największy wzrost w stosunku do 2015 r. zaobserwowano w wydatkach na pomoc społeczną (o 70,6%), a największy spadek – na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (o 57,1%).

W 2016 r. miasta na prawach powiatu w województwie wielkopolskim **wydały** przeciętnie 5738 zł na **1 mieszkańca**, czyli o 323 zł więcej niż w 2015 r. *W kraju wydatki miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca*

wyniosły średnio 5703 zł, tj. o 179 zł więcej niż przed rokiem. Najwyższy dochód na 1 mieszkańca zaobserwowano w Poznaniu (5949 zł), a najniższy w Kaliszu (4999 zł). Z budżetów miast na prawach powiatu na **inwestycje** w 2016 r. przeznaczono średnio 863 zł na 1 mieszkańca wobec 1114 zł przed rokiem (w kraju 611 zł wobec 966 zł). Największe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca odnotowano w Poznaniu (1041 zł wobec 1375 zł przed rokiem), zaś najmniejsze w Koninie (336 zł wobec 532 zł).

W 2016 r. miasta na prawach powiatu zamknęły rok budżetowy łączną **nadwyżką** w wysokości 63,1 mln zł. W budżecie Poznania nadwyżka wyniosła 31,0 mln zł, Kalisza – 22,7 mln zł, Konina – 9,9 mln zł, a budżet Leszna zamknął się niedoborem środków finansowych (0,5 mln zł). **Nadwyżka na 1 mieszkańca** w miastach na prawach powiatu ukształtowała się na poziomie 81 zł wobec 295 zł przed rokiem. Największą nadwyżkę na 1 mieszkańca odnotowano w Kaliszu (221 zł). Natomiast deficyt w kwocie 7 zł na 1 mieszkańca wystąpił w Lesznie. Relacja wyniku finansowego do dochodów budżetów miast na prawach powiatu wyniosła 1,4% i przyjmowała wartości graniczne od 0,1% w Lesznie (deficyt) do 4,2% w Kaliszu (nadwyżka).

Budżet samorządu województwa

Dochody ogółem samorządu województwa wielkopolskiego w 2016 r. wyniosły 1087,9 mln zł i były niższe o 2,5% w porównaniu z 2015 r. *W kraju dochody ogółem samorządów województw zmniejszyły się w ciągu roku o 21,1%*. Dochody budżetu województwa wielkopolskiego stanowiły 8,1% dochodów wszystkich województw w kraju.

Prawie 70% dochodów województwa w 2016 r. stanowiły **dochody własne** (w kraju 53,4%), które zrealizowano w kwocie 754,6 mln zł, tj. o 12,2% większej niż w 2015 r. (w kraju wzrost o 0,7%). Największy udział w strukturze dochodów własnych miały wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (71,1%), które w 2016 r. wyniosły 536,5 mln zł i były o 12,5% większe niż w 2015 r. (w kraju wzrost o 5,2%). Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w kwocie 120,0 mln zł, tj. o 9,6% większej niż przed rokiem, stanowiły 15,9% dochodów własnych.

Nieco ponad 25% dochodów województwa pochodziło z **dotacji**, które w 2016 r. wyniosły 277,8 mln zł i były o 27,4% mniejsze niż w 2015 r. (w kraju niższe o 45,5%). Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich stanowiły ponad połowę (56,0%) kwoty dotacji ogółem (w kraju 57,2%) i wyniosły 155,5 mln zł, tj. o 35,3% mniej niż w 2015 r. (w kraju o 52,1% mniej).

Budżet województwa wielkopolskiego uzupełnia **subwencja ogólna**. Dochody z tego tytułu w 2016 r. ukształtowały się na poziomie 55,6 mln zł (o 7,5% niższym niż w 2015 r.), a ich udział w dochodach ogółem województwa wyniósł 5,1% (w kraju 14,5%). Największą kwotę subwencji ogólnej przeznaczono na część oświatową (44,1 mln zł, tj. 79,2% subwencji ogólnej), podczas gdy w kraju największy udział (49,5%) miała część wyrównawcza.

W 2016 r. **dochody ogółem samorządu województwa na 1 mieszkańca** wyniosły 313 zł i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyły się o 8 zł. *W kraju przeciętny dochód na 1 mieszkańca ukształtował się na poziomie 351 zł, tj. o 93 zł niższym niż przed rokiem.* **Dochody własne samorządu województwa na 1 mieszkańca** w 2016 r. wyniosły średnio 217 zł wobec 194 zł w 2015 r. (w kraju odpowiednio 188 zł wobec 186 zł).

W 2016 r. **wydatki samorządu województwa wielkopolskiego** osiągnęły poziom 951,5 mln zł i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyły się o 8,5%. *W kraju wydatki ogółem budżetów województw były niższe w skali roku o 26,7%*. Wydatki województwa wielkopolskiego stanowiły 7,5% wydatków wszystkich województw w kraju.

Na **wydatki bieżące** przeznaczono 74,3% wydatków ogółem samorządu województwa wielkopolskiego, które w 2016 r. zamknęły się w kwocie 707,3 mln zł, tj. o 0,8% większej niż przed rokiem (*w kraju mniejszej o 1,4%*). Największą część wydatków bieżących stanowiły wydatki bieżące jednostek budżetowych (51,2%) i dotacje (46,3%). **Wydatki majątkowe** w 2016 r. wyniosły 244,3 mln zł i w ciągu roku zmniejszyły się o 27,8% (*w kraju spadek o 57,4%*). Środki te w całości wydatkowano na inwestycje. Udział nakładów inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 25,7% (*w kraju 24,4%*).

W 2016 r. w strukturze działowej wydatków samorządu województwa wielkopolskiego przeważały wydatki na transport i łączność (41,3%). Istotny udział miały również wydatki przeznaczone na: administrację publiczną (12,1%), rolnictwo i łowiectwo (11,7%), kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (11,2%) oraz ochronę zdrowia (7,5%).

W 2016 r. z budżetu samorządu województwa wielkopolskiego na **1 mieszkańca wydano** 274 zł, czyli o 26 zł mniej niż w 2015 r. *W kraju wydatki na 1 mieszkańca osiągnęły poziom 328 zł, tj. o 119 zł mniej niż przed rokiem.* W ramach **wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca** województwa wielkopolskiego w 2016 r. przypadło średnio 70 zł wobec 92 zł w 2015 r. (*w kraju odpowiednio 80 zł wobec 193 zł*).

W 2016 r. budżet samorządu województwa wielkopolskiego zamknął się **nadwyżką** w wysokości 136,4 mln zł, co stanowiło 12,5% dochodów. **Nadwyżka na 1 mieszkańca** wyniosła 39 zł wobec 22 zł przed rokiem.

Podsumowanie

Porównując wyniki wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2016 r. z danymi dla roku poprzedniego, zaobserwowano:

- wzrost łącznych dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego (*większy niż w kraju*),
- wzrost (*większy niż w kraju*) dochodów budżetów gmin, przy czym największy udział w dochodach ogółem miały dochody gmin miejsko-wiejskich (*w kraju przeważały dochody gmin wiejskich*),
- wzrost wydatków gmin (*podobnie jak w kraju*) oraz dominujący udział wydatków bieżących w wydatkach gmin ogółem (w tym znaczny wzrost świadczeń na rzecz osób fizycznych),
- nadwyżkę w budżetach gmin (*podobnie jak w kraju*),
- większy wzrost dochodów niż wydatków budżetów powiatów (*w kraju odpowiednio nieznaczny wzrost i spadek*),
- nadwyżkę w budżetach powiatów (*podobnie jak w kraju*),
- większy wzrost wydatków niż dochodów budżetów miast na prawach powiatów (*w kraju większy wzrost dochodów niż wydatków*),
- nadwyżkę w budżetach miast na prawach powiatów (*podobnie jak w kraju*),
- spadek dochodów i wydatków w budżecie samorządu województwa (*mniejszy niż w kraju*),
- nadwyżkę w budżecie województwa (*podobnie jak w kraju*).

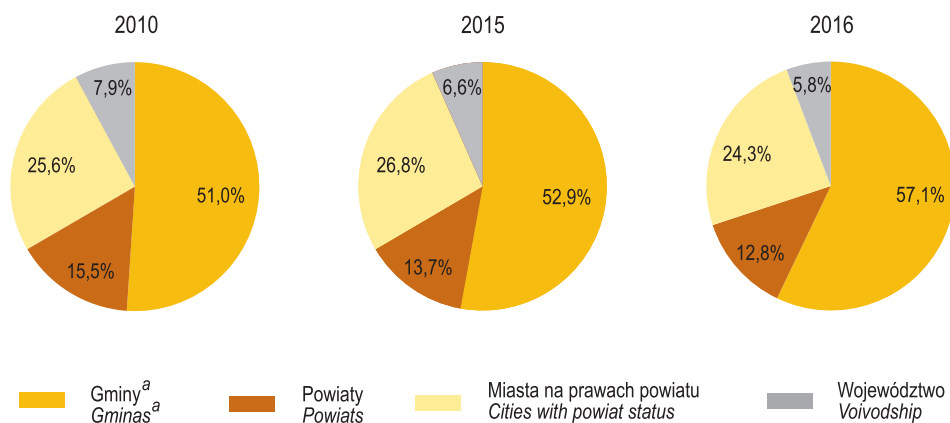
Ryc. 1. PODZIAŁ TERYTORIALNY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Stan w dniu 31 XII 2016 r.

TERRITORIAL DIVISION OF WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP
As of 31 XII 2016

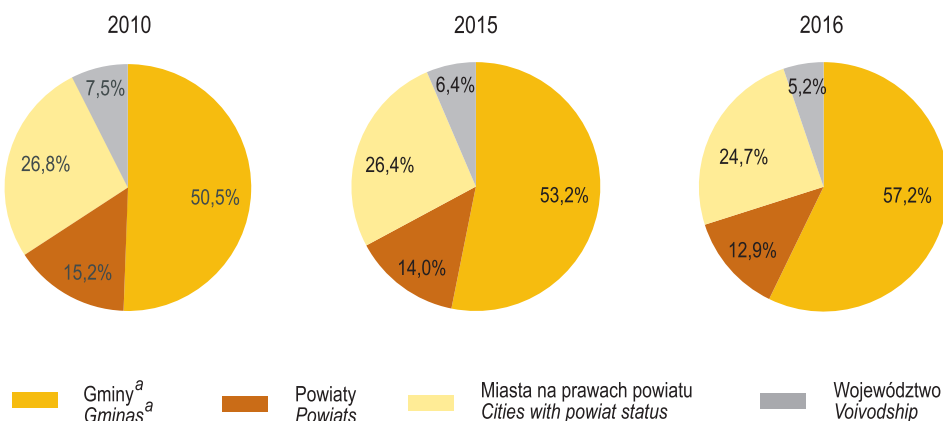

Ryc. 2. STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM WEDŁUG KATEGORII JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
STRUCTURE OF REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP BY CATEGORY OF LOCAL GOVERNMENT UNITS

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

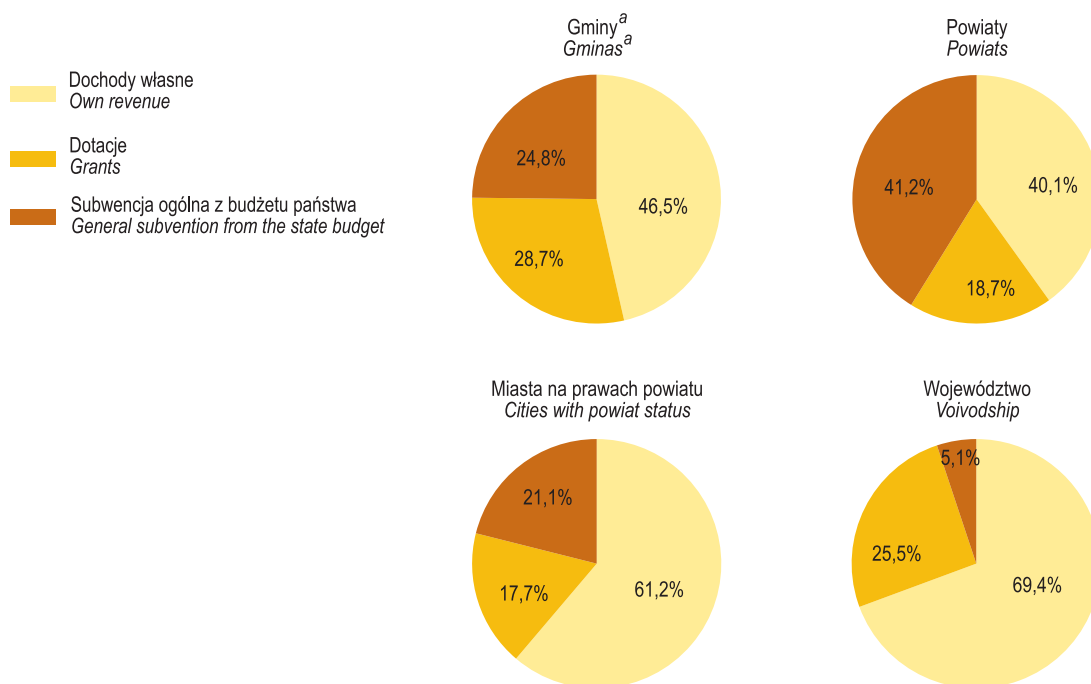
Ryc. 3. STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM WEDŁUG KATEGORII JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
STRUCTURE OF EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP BY CATEGORY OF LOCAL GOVERNMENT UNITS

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Ryc. 4. STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.

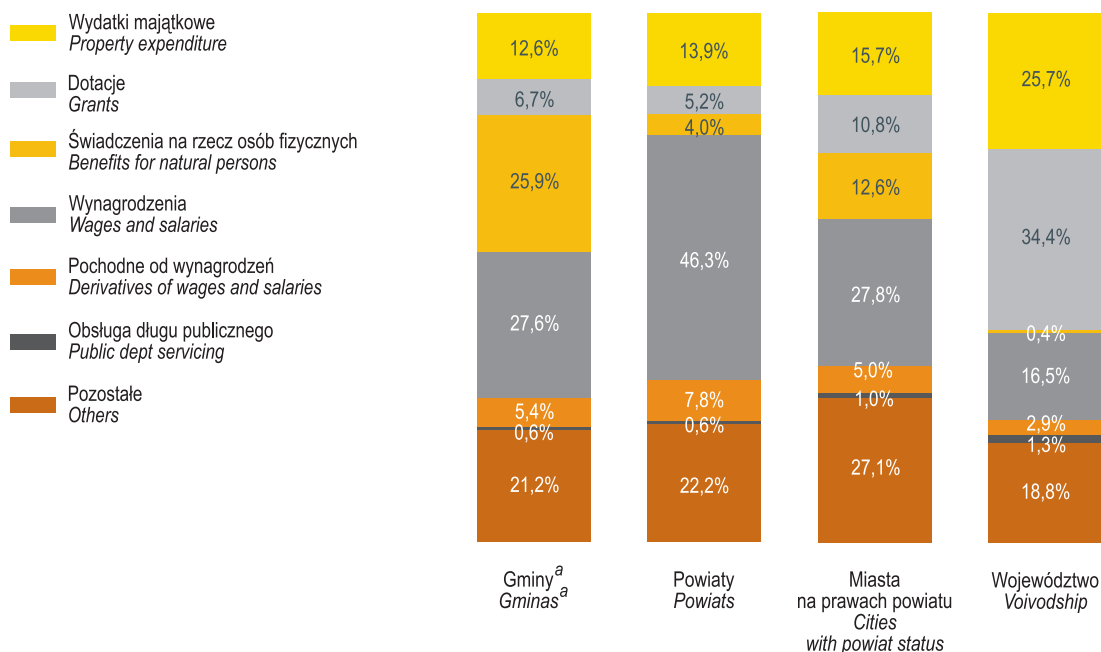
STRUCTURE OF REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPES IN 2016

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

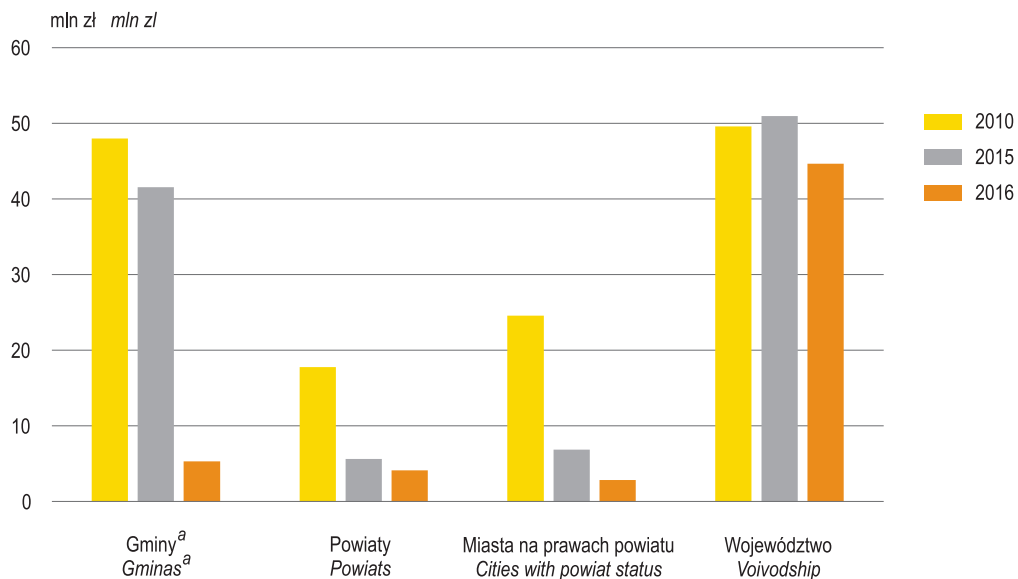
Ryc. 5. STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.

STRUCTURE OF EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPES IN 2016

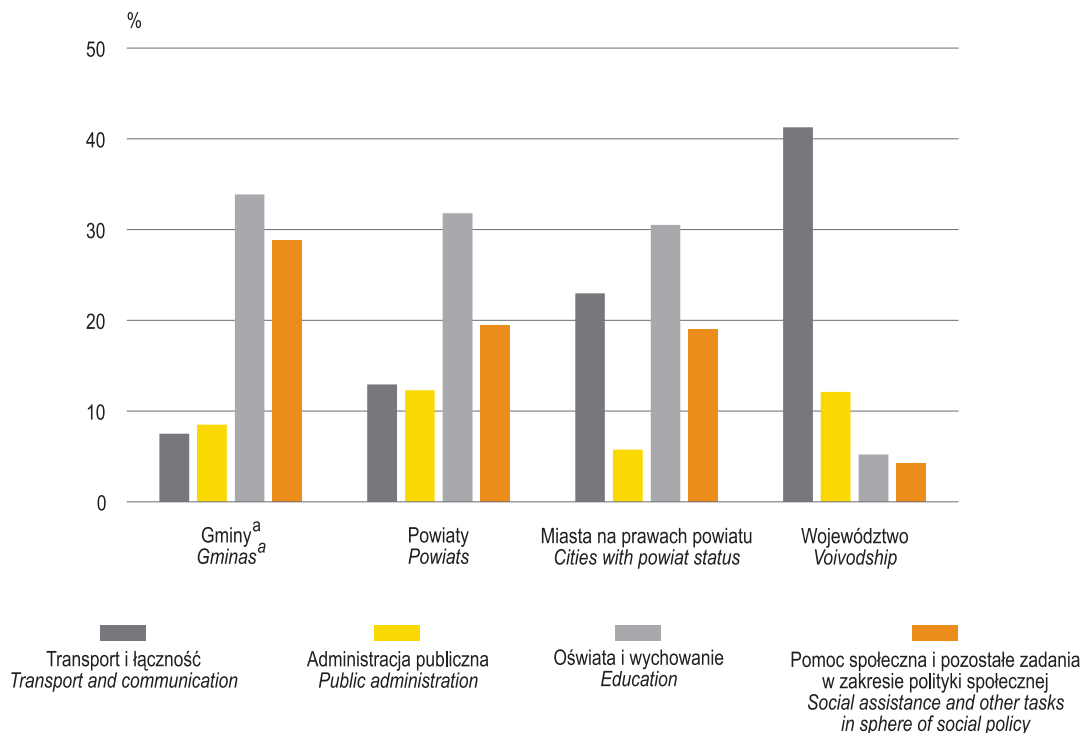
^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Ryc. 6. ŚRODKI Z UNII EUROPEJSKIEJ NA FINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH
EUROPEAN UNION FUNDS FOR THE FINANCING OF EU PROGRAMMES AND PROJECTS

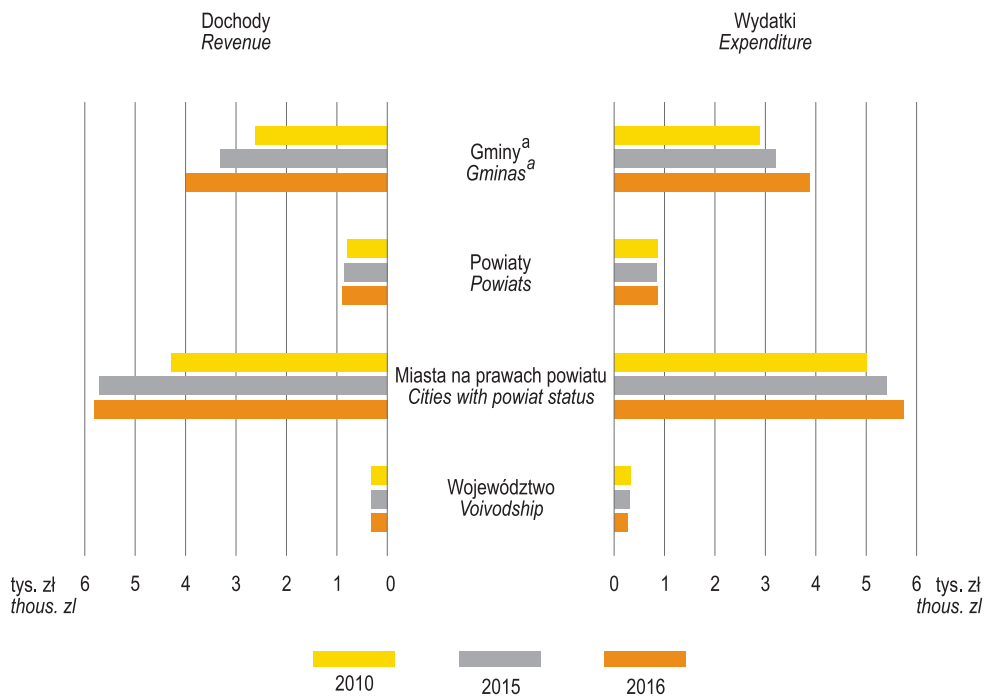
^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Ryc. 7. WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW W % WYDATKÓW OGÓLEM W 2016 R.
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY SELECTED DIVISIONS IN % OF TOTAL EXPENDITURE IN 2016

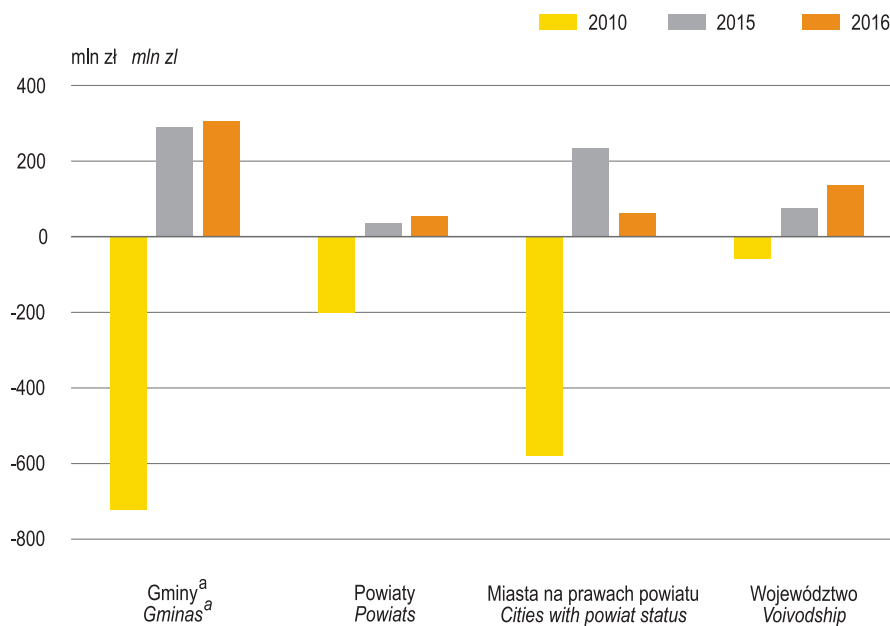
^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Ryc. 8. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

^a Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

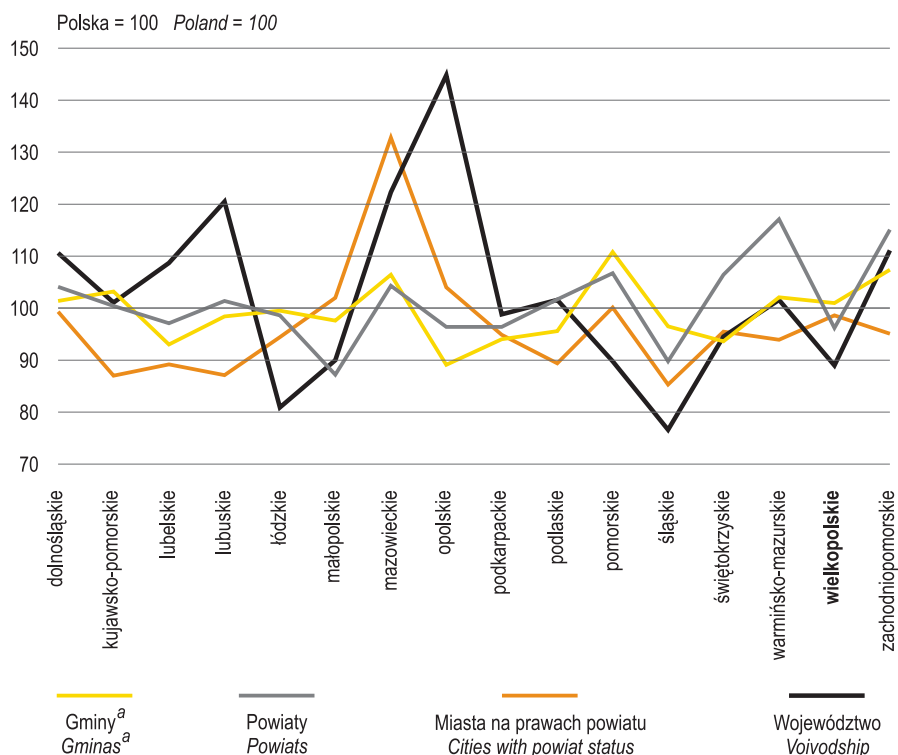
Ryc. 9. WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
FINANCIAL RESULT OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS

^a Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Ryc. 10. DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.

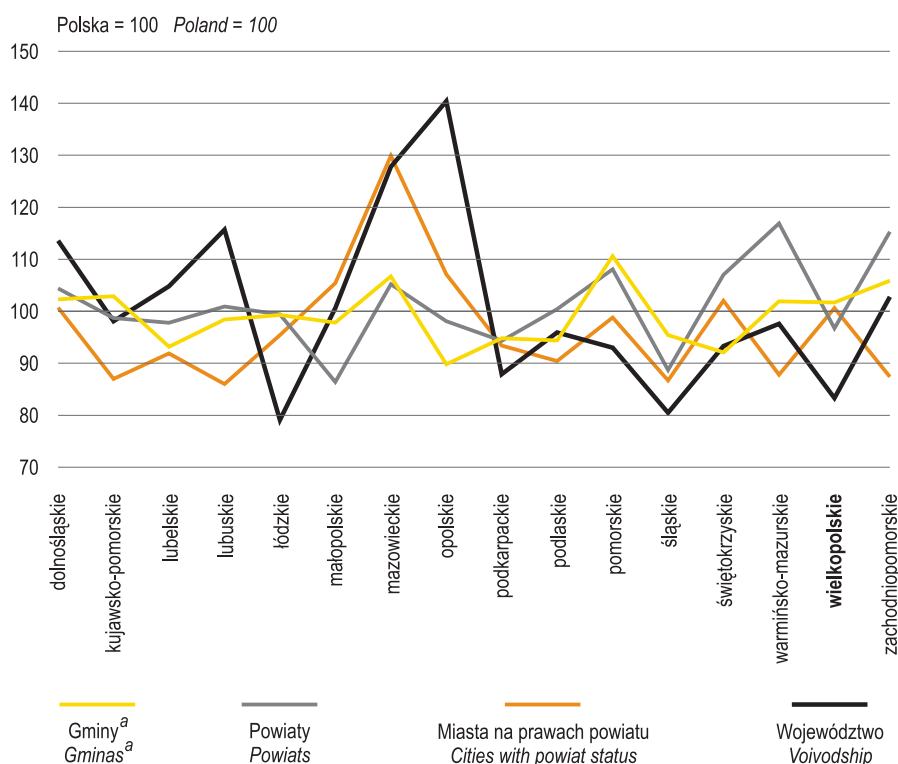
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA BY VOIVODSHIPS IN 2016

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

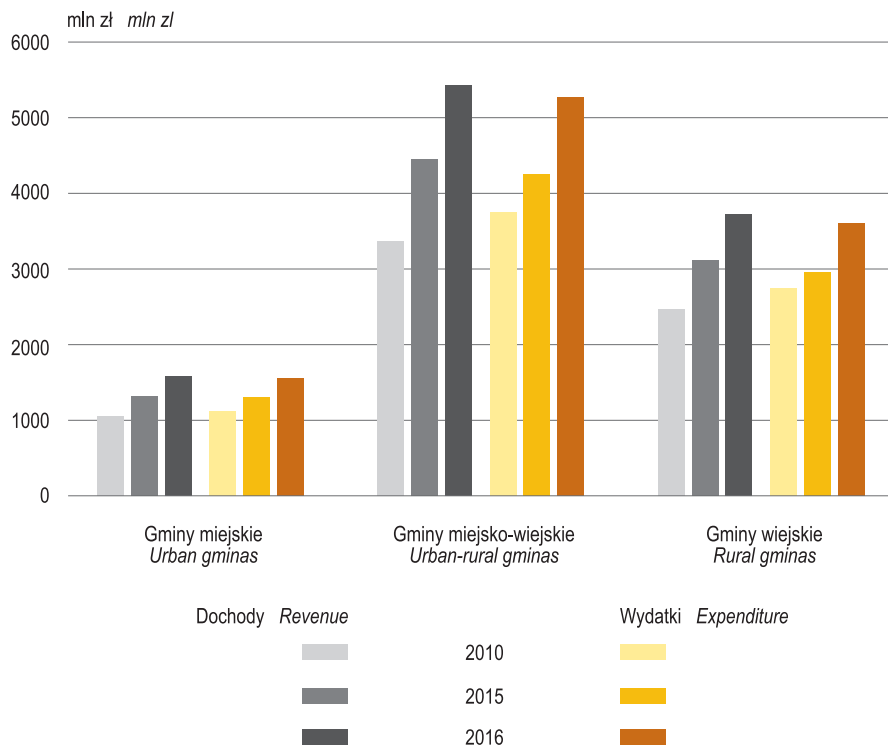
Ryc. 11. WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.

EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA BY VOIVODSHIPS IN 2016

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Ryc. 12. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN^a WEDŁUG TYPU GMINY
REVENUE AND EXPENDITURE OF GMINAS^a BUDGETS BY TYPE OF GMINA

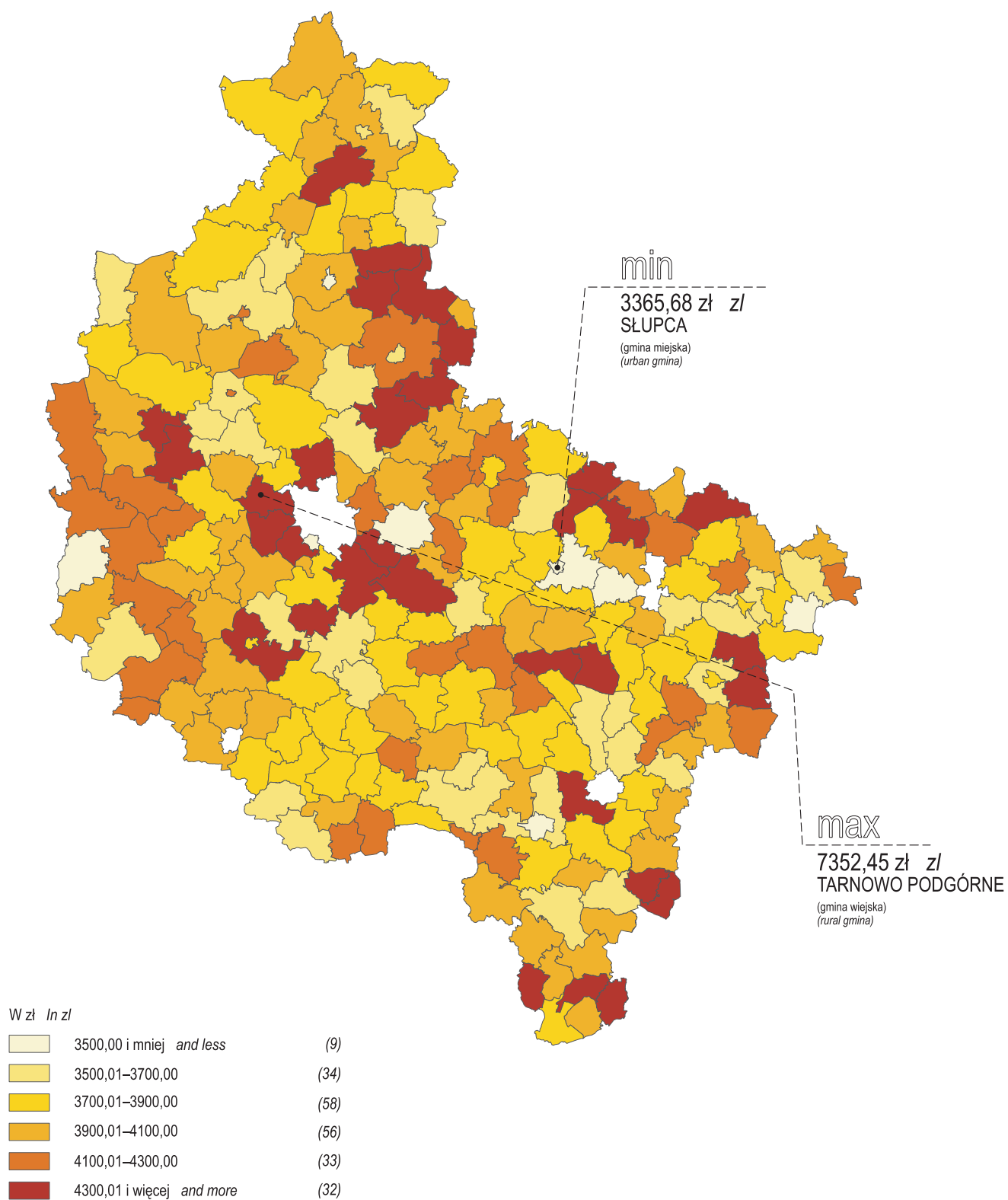
^a Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

Ryc. 13. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN^a NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG TYPU GMINY
REVENUE AND EXPENDITURE OF GMINAS^a BUDGETS PER CAPITA BY TYPE OF GMINA

^a Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

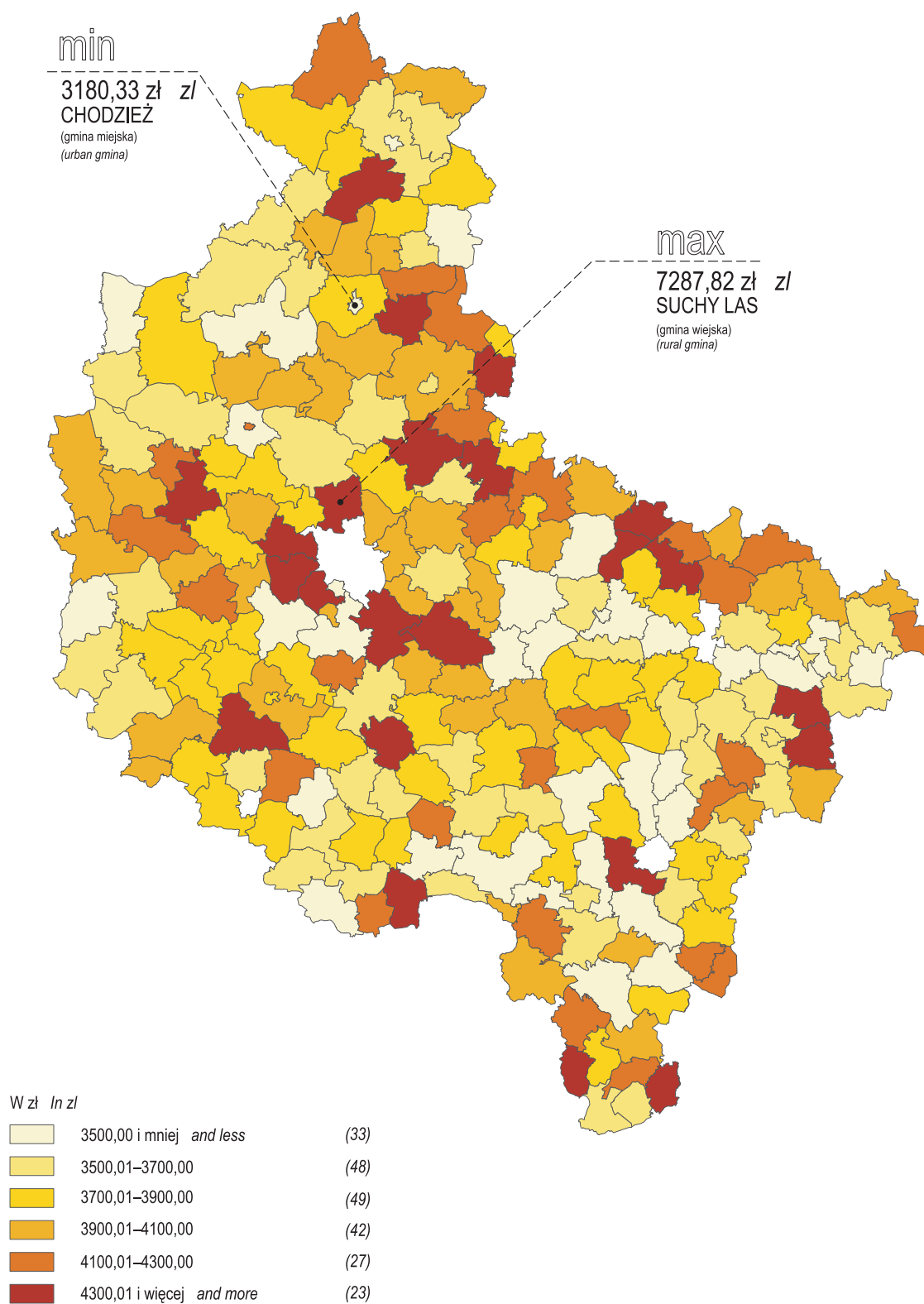
Ryc. 14. DOCHODY BUDŻETÓW GMIN^a NA 1 MIESZKAŃCA W 2016 R.
REVENUE OF GMINAS^a BUDGETS PER CAPITA IN 2016

W nawiasach podano liczbę gmin.
 Number of gminas is given in parentheses.

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

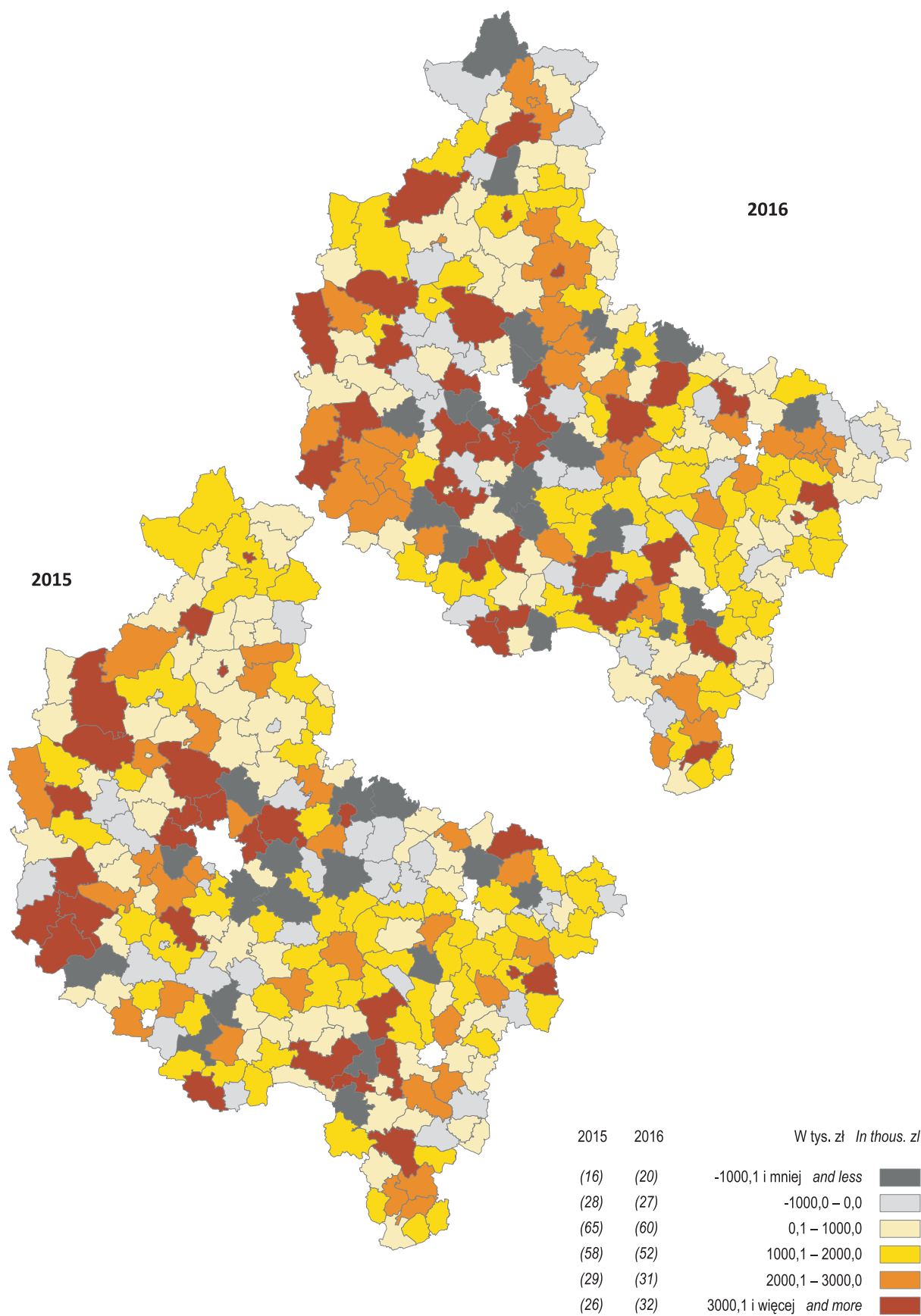
Ryc. 15. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN^a NA 1 MIESZKAŃCA W 2016 R.
EXPENDITURE OF GMINAS^a BUDGETS PER CAPITA IN 2016

W nawiasach podano liczbę gmin.
 Number of gminas is given in parentheses.

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

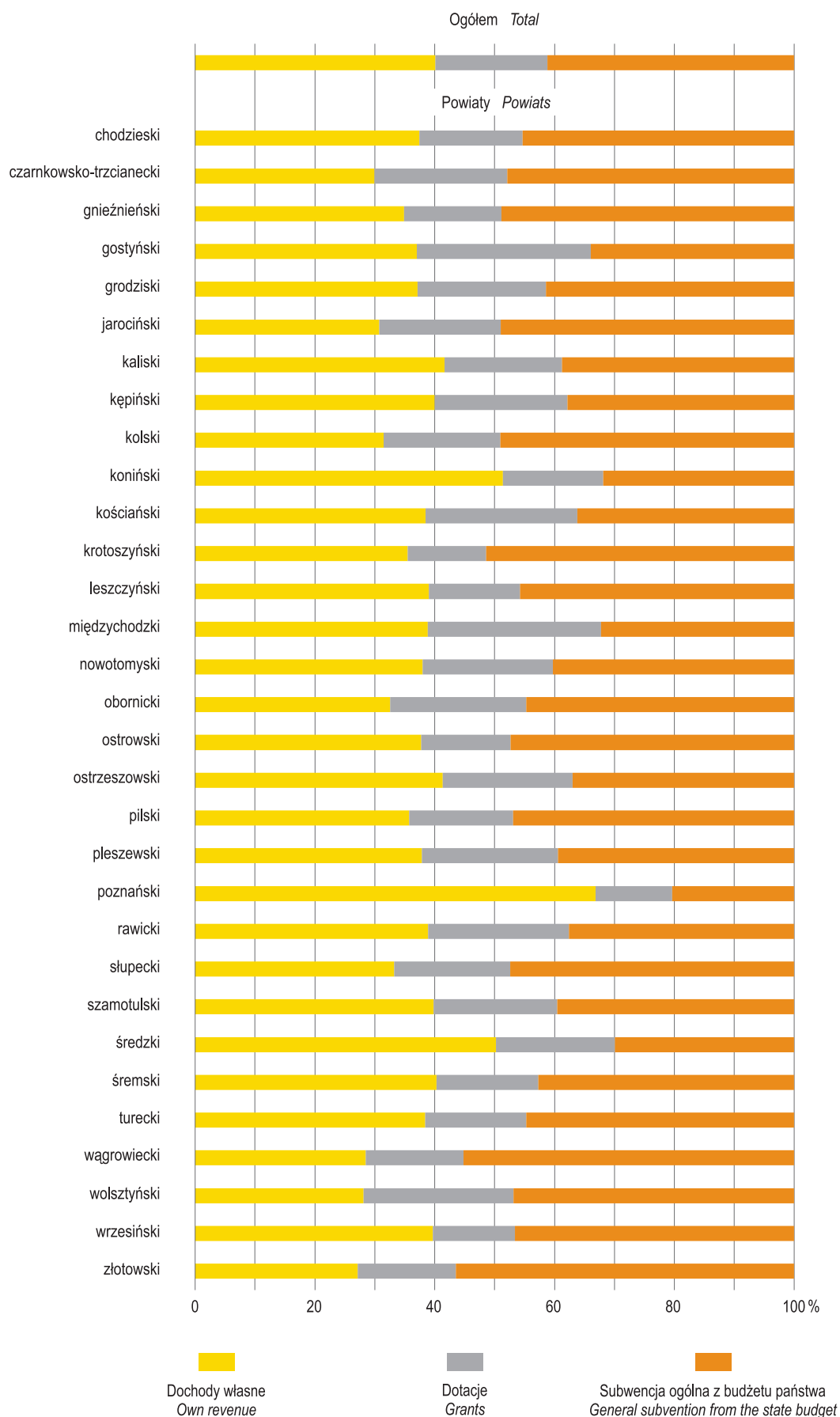
Ryc. 16. WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW GMIN^a
FINANCIAL RESULT OF GMINAS^a BUDGETS

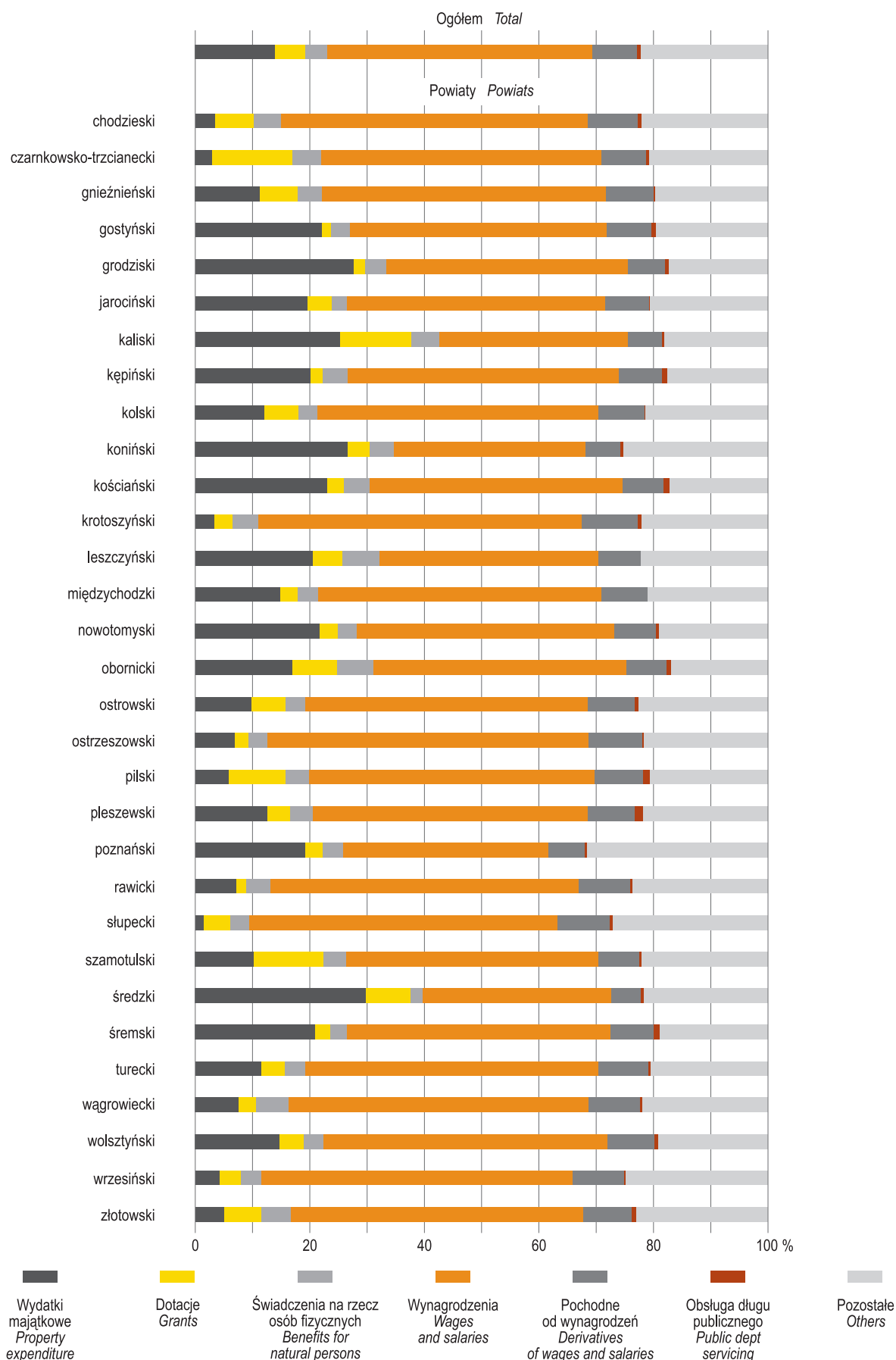
^a Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

W nawiasach podano liczbę gmin.
 Number of gminas is given in parentheses.

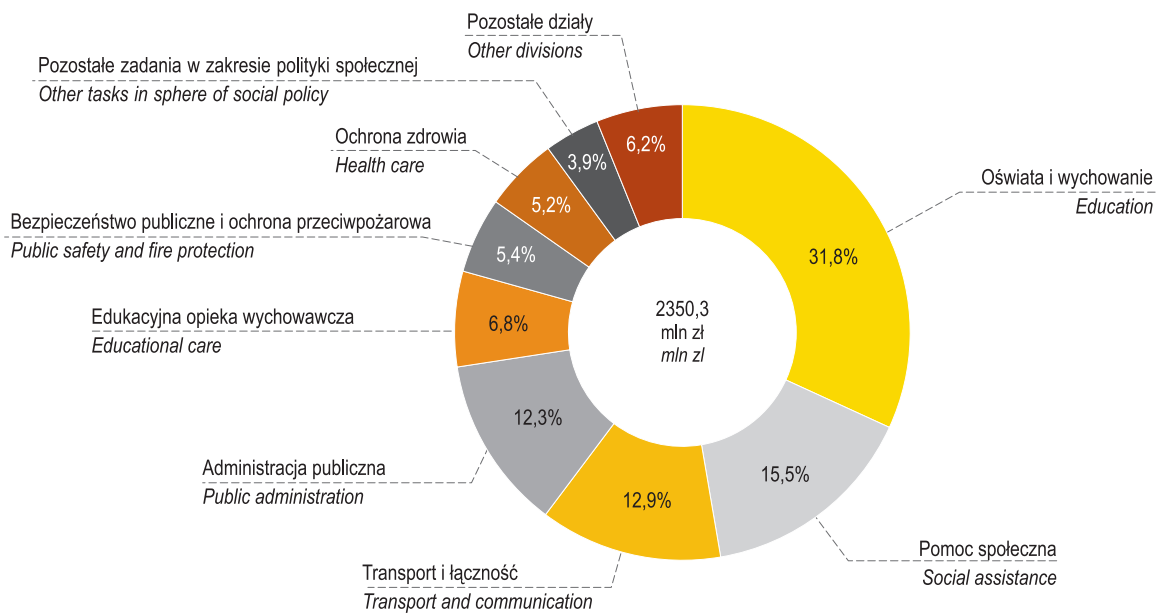
Ryc. 17. STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.
STRUCTURE OF REVENUE OF POWIATS BUDGETS BY TYPES IN 2016

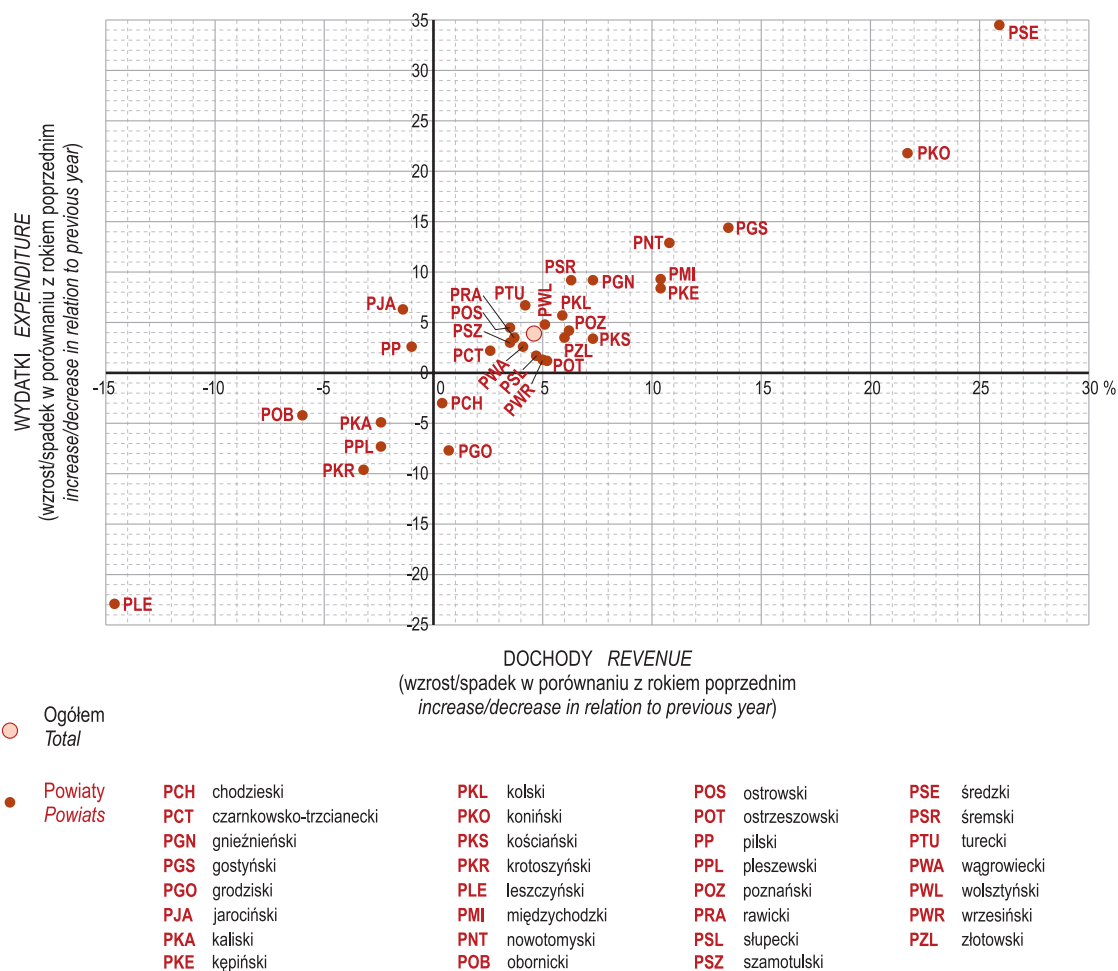
Ryc. 18. STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.
STRUCTURE OF EXPENDITURE OF POWIATS BUDGETS BY TYPES IN 2016

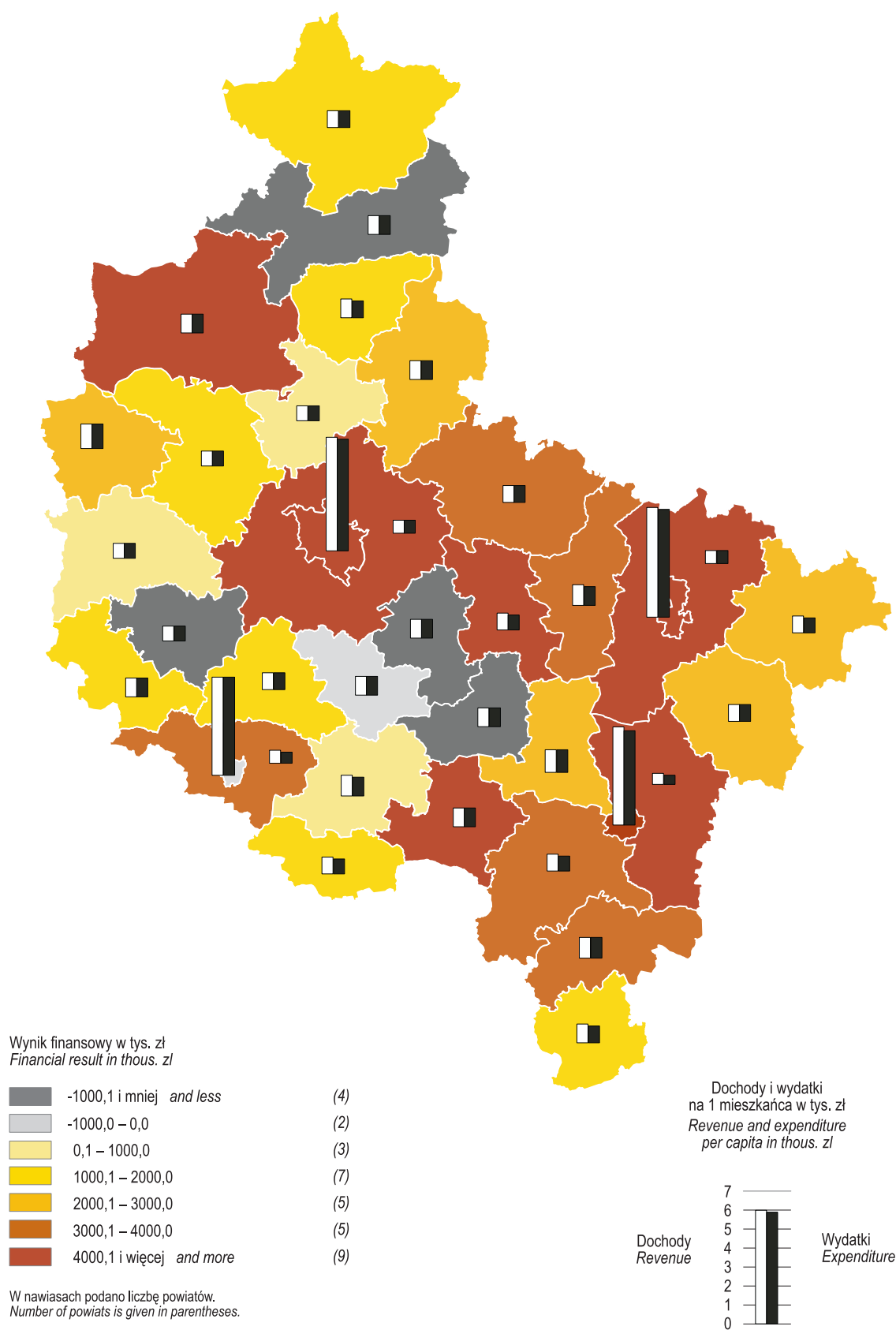
Ryc. 19. STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.
STRUCTURE OF EXPENDITURE OF POWIATS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2016

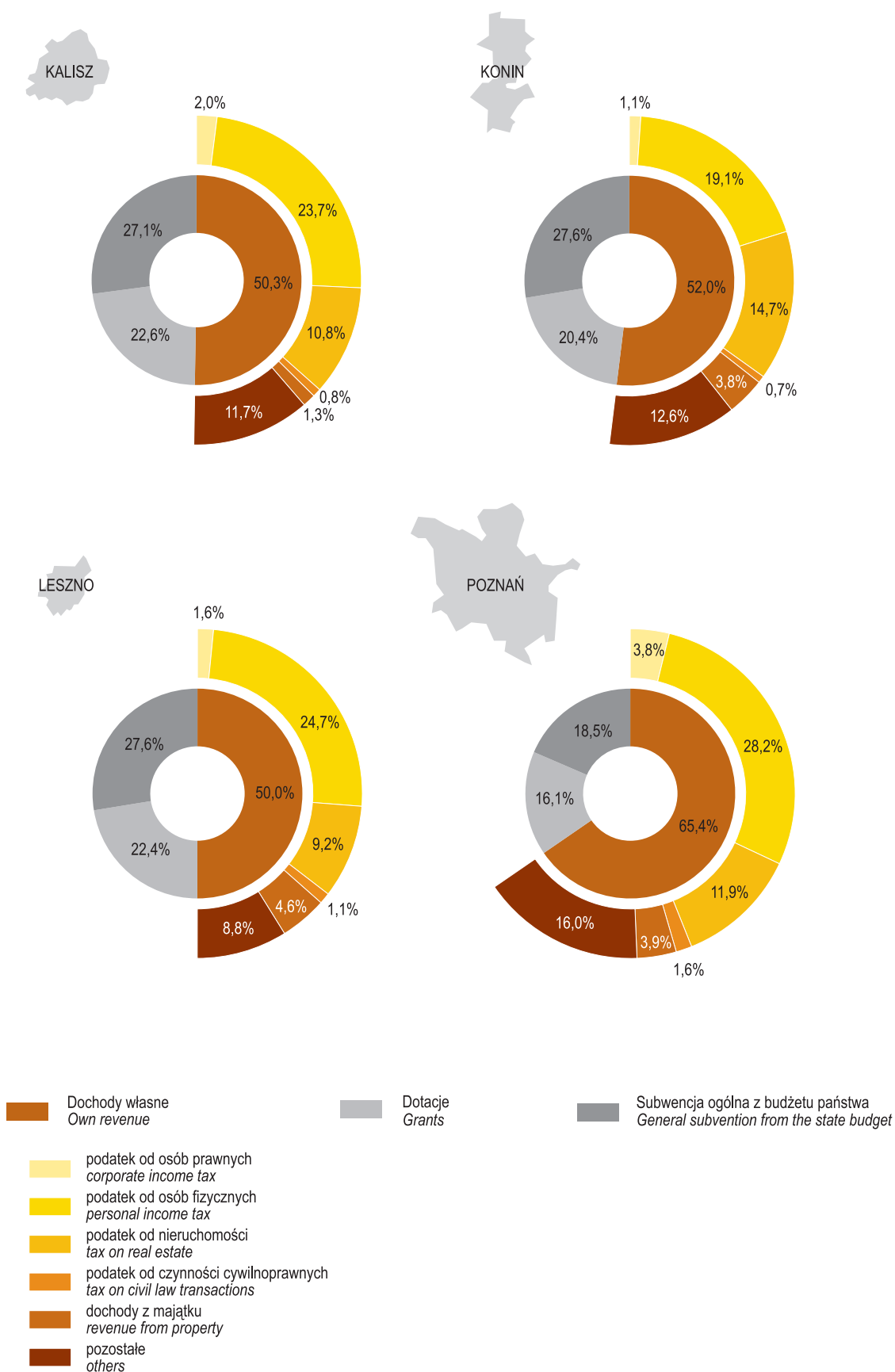
Ryc. 20. ZMIANY W DOCHODACH I WYDATKACH BUDŻETÓW POWIATÓW W 2016 R.
CHANGES IN REVENUE AND EXPENDITURE OF POWIATS BUDGETS IN 2016

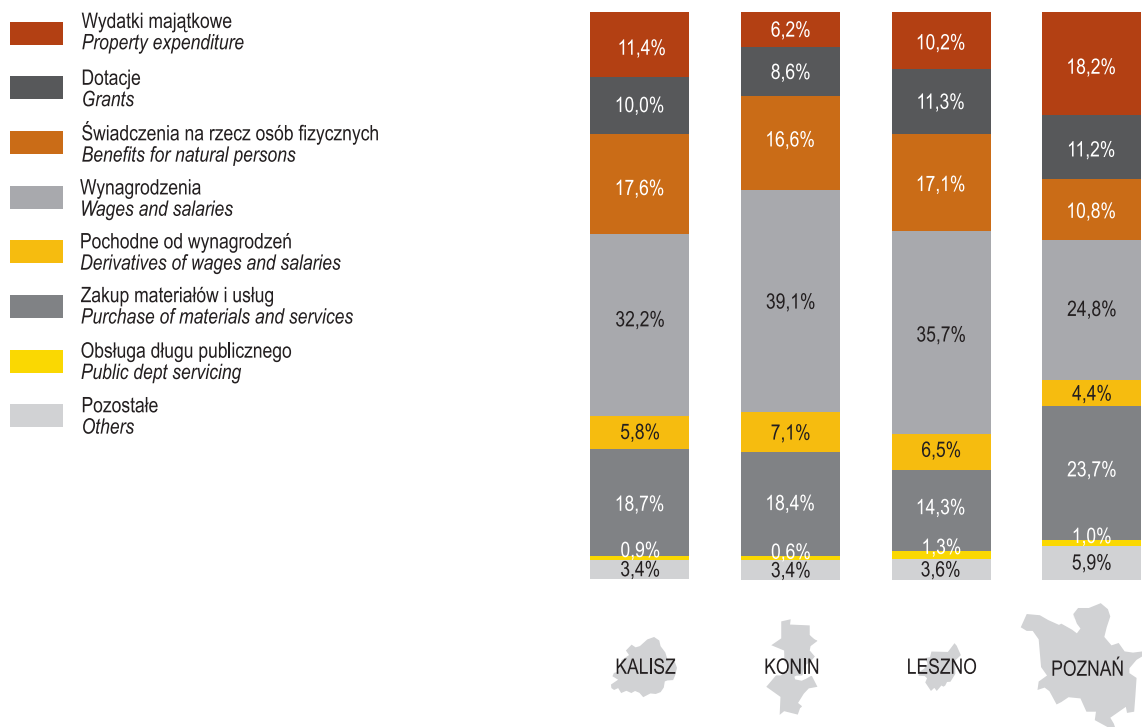
Ryc. 21. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW POWIATÓW ORAZ MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2016 R.
REVENUE, EXPENDITURE AND FINANCIAL RESULT OF POWIATS BUDGETS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BUDGETS IN 2016

Ryc. 22. STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.
STRUCTURE OF REVENUE OF CITIES WITH POWIAT STATUS BUDGETS BY TYPES IN 2016

Ryc. 23. STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.
STRUCTURE OF EXPENDITURE OF CITIES WITH POWIAT STATUS BUDGETS BY TYPES IN 2016

Ryc. 24. STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.
STRUCTURE OF EXPENDITURE OF CITIES WITH POWIAT STATUS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2016

